

ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

SOSYALİST
PARTİSİ

TSİPİN
BİR YILI

ilt 3 / say 18
1975 haziran

İLKE'nin açıklaması

İLKE'nin ilk sayısı Ocak 1974'de çıktı. 12 Mart sonrası faşizminden sonra yayınlanan ilk sosyalist dergiydi. Sosyalist hareketimizin o dönemki şartları, İLKE'ye geniş bir demokratik çevreyi kucaklayan bir demokratik mücadele organı niteliği kazandırıyor. Bu dönemde İLKE'nin, eksikleri gedikleriyle de olsa, görevini yerine getirdiğine inanıyoruz.

Bu dönem boyunca, İLKE, demokratik görevi yanında, sosyalist örgütlenme sorununa eğilip, işçi sınıfı partisi hedefini göstermekten de geri kalmadı. Yayın organları çerçevesinde, dergilerde «sosyalizm» yapılamayacağını, sosyalizmin örgüt meselesi demek olduğunu vurguladı. Üçüncü sayısında «Sosyalist Parti Sorunu» İLKE'nin ana konusuydu.

Haziran 1974'de TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ kuruldu. Kuruluşta ve Parti çalışmalarında İLKE'ye yazı yazmış, katkıda bulunmuş, İLKE'yi çıkarmış arkadaşların bir kısmı da yer aldılar.

Partinin kuruluşuyla, İLKE, daha önceki çizgisine ve örgütlenme, Parti vurgulamasına uygun olarak, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin çizgisini ve görüşlerini ana hatlarıyla yansıtan bir dergi haline geldi. Sosyalist hareket içindeki görevini burada gördü. Bu dönemde de eksikleri, hataları oldu şüphesiz. Ancak eksikleri, hataları aşmayı, düzeltmeyi, Türkiye Sosyalist Hareketine ve Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'ne, kısaca sosyalist hareketin örgütlenmesinin güçlenmesine yardımcı olmayı başlıca görevi bildi.

İLKE'nin, elinizdeki 18. sayısı, dergide bazı değişikliklerle çıkıyor. Sosyalist hareketimizin 1974'den bu yana geçirdiği ge-

İşme süreci, yeni şartlar, İLKE'ye de yeni görevler yüklüyor. Bu görevleri, asıl önümüzdeki sayılardan sonra daha hakkıyla yerine getireceğimizi umuyoruz. Bu yeni görevleri, sosyalist hareketimizin teorik ihtiyaçlarına, ideolojik mücadeleye ışık tutmak, Dünya devrimci pratiğinin sorunlarını yansıtmak, dünya sosyalist sisteminin uluslararası işçi sınıfı hareketinin ve ulusal kurtuluş hareketlerinin temel sorunlarını incelemek ve Türkiye araştırmaları yapmak olarak özetleyebiliriz. Bu yapısıyla İLKE daha fazla sosyalist kadrolara seslenen bir yayın organı olacaktır. Sosyalist hareketin ve kadroların, önümüzdeki günlerde karşısına çıkacak veya şimdiden çıkmış olan çeşitli meseleler İLKE'de enine boyuna incelenmeye çalışılacak. Ustalar-dan çeviriler ve gündelik tartışma konularının, sosyalist hareketimizin gündeme getirdiği konuların teorik temelleri de İLKE'de yer alacak.

Böyle bir yayın çizgisini, İLKE ile aynı doğrultuda, aynı çizgide yayın yapan, ama biçim ve özleri farklı olan diğer yayınlarla, meselâ Haftalık KİTLE dergisi ve GERÇEK gazeteleriyle birlikte düşünmekte ve tamamlayıcı niteliklerini hesaba katmakta yarar vardır.

Özlenen ve amaçlanan yayın birlikteliği, teorik dergi, kadroları hedefleyen ideolojik yayın organı ve kitlelere seslenen gazete'dir.

İLKE'nin 18. sayısıyla böyle bir bütünlüğe doğru bir ilk adım atılmaktadır. Bu ilk adım önümüzdeki aylarda geliştirilecektir.

Bir yandan hata ve eksiklerinin, öte yandan sosyalist hareket, sosyalist mücadele içindeki yerinin bilinciyle, İLKE dergisi, sosyalist hareket içindeki yerini daha önce olduğu gibi bundan böyle de Parti çizgisi çerçevesinde alacak ve ana amacı işçi sınıfının merkezi otoritesinin ileri düzeyde sağlanması ve güçlendirilmesi olacaktır. İLKE, işçi sınıfı sosyalizminin ideolojik mücadelesinde, prensip mücadelesinde daha fazla yoğunlaşacaktır. Türkiye'de işçi sınıfı sosyalizminin ideolojik sorunlarına, Türkiye'de ideolojik birliğin oluşmasına, teorik yazılar ve bilimsel araştırmalarla daha fazla eğilecektir.

İLKE, 18. sayısı çıkarırken birinci yılını kutlamakta olan Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'ne, tüm partililere ve işçi sınıfı sosyalistlerine ortak mücadelelerinde başarılar diler.

TÜSTAV

İLKE

İÇİNDEKİLER

T.S.İ.P'nin Kuruluşunun Birinci Yılında, Türkiye Sosyalist Hareketinin Dağınıklığı ve Birliği	5
15 - 16 Haziran'ın Beşinci Yılında	27
Doğumu'nun 83. Yıldönümünde Georgi Dimitrov'a Saygı	29
DİSK, Türk - İş ve CHP / Sinan Gölcüklü	51
Sosyalizm ve Ulusal Kurtuluş Hareketi / Hikmet Alican	59
Köylü Meselesi I / Oya Baydar	77

Sahibi ve Sorumlu Yazışları Müdürü : Oya Baydar / Yazışma ve havale adresi : P.K. 71, İstanbul / Yönetim ve Dağıtım adresi : Çemberlitaş, Piyerloti cad. 37/c İstanbul / Abone şartları Yıllık 100, altı aylık 50 lira. Dış ülkeler için iki katıdır / Dizgi-Baskı : Murat Matbaacılık Kollektif Şirketi / İlan : Tam sayfa 500 lira. Diğer ilânlar santimi 25 lira / Basıldığı tarih : 12 Haziran 1975

TSİP'nin kuruluşunun birinci yılında

Türkiye Sosyalist Hareketinin Dağınıklığı ve Birliği

16 Haziran 1975'de Türkiye Sosyalist İşçi Partisi bir yılını doldurmaktadır. TSİP'in birinci kuruluş yıldönümü dolayısıyla İLKE aşağıdaki yazıyı hazırladı. Bir sosyalist partinin çalışmalarının ve politikasının gözden geçirileceği, geçmiş dönemde Partinin durumunun irdelenmesinin yapılacağı yer, şüphesiz ki Parti'nin en yüksek organı olan Büyük Kongresidir. Bu bakımdan okuyacağınız yazı, bu nokta gözönünde tutularak İLKE'nin sınırları içinde, TSİP'in kuruluşunu ve günümüz sosyalist hareketinin bugünkü birlik sorununu ele alan bir nitelikte hazırlanmıştır.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi kurucuları 15 ve 16 Haziran 1974 günlerinde, İstanbul'da toplanarak partinin Tüzük ve Program taslağını tartıştılar ve Partinin kuruluş dilekçesini imzaladılar. Onu izleyen günlerde Partinin Tüzük ve Programı bu tartışmalar ışığında, son haline getirildi ve kuruluş formaliteleri tamamlandı. 22 Haziran 1974 günü kuruluş dilekçesi, İçişleri Bakanlığına verildi.

TSİP'in kuruluşunu kamuoyuna açıkladığı sırada yayınladığı kuruluş deklarasyonu şöyle başlıyordu :

«Bugün Türkiye'miz çalışanla çalıştıran, sömürülenle sömüren arasındaki sosyal çelişkinin giderek derinleştiği, emperyalizme bağımlı ve tekeli yapıdaki kapitalizminin, kapitalizm öncesinden kalma sömürü biçimleriyle birlikte, toplumumuzun geri kalmışlığının nedeni olduğu bir ülke durumundadır. Bu yapının kaçınılmaz bir sonucu olarak, emekçilerimiz, egemen çıkar çevrelerinin baskısı altında gitgide yoksullaşmaktadır.»

Halkımızın bu yoksulluk ve geri kalmışlık zincirini kırmasının biricik yolunun, uyanması, bilinçlenmesi, örgütlenerek kendi davasına sahip çıkması olduğunu belirten deklarasyon, egemen sınıfların, halkımızın serbestçe bilinçlenmesini, örgütlenmesini, toplumumuzun demokratlaşmasını önlemeğe çalıştıklarını ve anti - demokratik baskıların özellikle sosyalist düşünce ve davranış üzerinde yoğunlaştığını dile getirdikten sonra, tüm anti - demokratik uygulamalara, tüm baskılara rağmen halkımızın uyanmakta olduğunu dile getirmekte ve Sosyalist Parti zorunluluğunu vurgulamaktaydı.

Emekçi yığınların uyanmakta, sömürü ve baskıya karşı mücadele vere vere özgürlüğe doğru ilerlemekte olduğunu belirten Deklarasyon bu mücadelenin **kendiliğinden** niteliğine değinerek şöyle devam ediyordu :

«Bir yandan gelişen demokratik halk hareketi, öte yandan karşı - devrim cephesinin sürüp giden demokrasi düşmanı saldırıları karşısında, sosyalist akımın eli kolü bağılı seyirci kalmasını devrimci sorumlulukla bağdaştıramayan partimiz kurucuları, halkımızın sosyalizme giden yolda demokratik örgütlenmesinde bir ön adım atmamak görevini üstlenmişlerdir.»

Emekçi halk uyanışının kendiliğinden nitelikten çıkıp siyasî bakımdan merkezileşmesinin çetin güçlüklerle karşı karşıya olduğunu belirten TSİP, bu güçlüklerin üstesinden bilimin rehberliğinden kitlelere inanarak, kitlelerle bütünleşerek, geçmiş deneylerden ders alınarak gelineceğine olan inancını vurgulamaktaydı.

«Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, sosyalizm içindeki çeşitli görüş ayrılıklarının, bilimden şaşmayarak, kitlelere olan inancı yitirmeyerek ilke mücadelesini devrimci kardeşlik üzerine kurarak, asgariye indirileceğine inanır.»

Parti programının özünün **demokratik iktidar** programı olduğunu, bunun için sosyalizmin bağımsızlığından asla taviz vermeden demokratik cephe politikasının izleneceğini söyleyen Deklarasyon şu şekilde sona ermekteydi :

«Partimiz sosyalist düşünce ve davranışı geniş halk kitlelerine yayabilmek için tüm sosyalistleri çatısı ve bayrağı altında birleşmeğe çağırır.

Kurucuların üstlenmiş olduğu görev sadece bir ilk adımdır. Partimizin ser-pilip güçlenmesi sosyalist ve yurtsever kadrolarımızın bilinçli, fedakâr, ak-tif katkı ve destekleriyle mümkün olacaktır.

Halkımızın emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı bağımsızlık, de-mokrazi ve sosyalizm mücadelesinde partimizin üstlendiği tarihsel görev hepimizin ortak, bilinçli ve örgütlü çabalarıyla kalıcı başarılarla ulaşacak-tır.»

TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz ise, yazdığı yazıda TSİP'in kurul-masını erken ve zamansız olarak niteleyen görüşleri eleştirdikten sonra işin özünün işçi sınıfının, siyasal örgütlenmesi olduğunu belirterek sözle-rini şöyle bağlıyordu :

«Ne var ki, yıllar süren bu dağınıklıktan ve çeşitli hastalıklardan son-ra hareketin bir anda toparlanıp, her türlü sağlıksızlıktan arınacağını, kav-ram ve davranış kargaşasının bıçakla kesilmiş gibi sona ereceğini ummak hayalcilik olur. Partimiz bu gerçeği bildiği için prensiplerinden taviz ver-memek şartıyla geniş bir hoşgörü içinde olacaktır. Birtakım kişisel kay-gılar veya dar hesaplar taşıyan hastalıklı unsurların çeşitli engelleme ça-balarını, bilimin ve devrimci dinamizmin gücüne güvenerek eleştiri ve ik-na yöntemleri kullanarak, ideolojik mücadele ve devrimci kardeşlik pren-sibini uygulayarak yenmeğe çalışacağız. Bütün bunlara rağmen sosyalist mücadeleyi bir küçük dükkâncılık meselesi haline getirmekte ısrar ede-cekler çıkarsa, gelişen sosyal pratiğin doğrularını hâlâ görmek istemeyen-ler olursa, Parti bu gibi olmaz eğilimlerle daha fazla vakit kaybetmeği ge-reksiz bulacaktır.

Mücadelenin her aşamasında, Parti sadece kendi sorumluluk alanı içindeki çalışmalarda titiz davranmayacak, kendisi dışındaki yanlış eğilim-lerin de harekete vereceği zararın sorumluluğunu hissedecek ve bu zarar-ları asgariye indirmek için prensip ve davranış mücadelesi verecektir.» (Kitle, 2.7.1974)

TSİP Genel Başkanı İLKE dergisinde yayınlanan başka bir yazısında ise, Türkiye sosyalist hareketinin en başta gelen meselesinin örgütlenmek olduğunu ve örgütlenmenin derlenişle olan bağıntısını vurgulayarak aynı parti çatısı altında çalışılamayacak çizgilerin hatırlatmasını yaptıktan son-ra; parti kurmak için çeşitli çevrelerle temaslara yapıldığını belirterek şun-ları söylüyordu :

«...Yuvarların ortadan kaldırılması "küçük dükkâncılık" ların dağıtıl-a-rak güçlerin bir program ve tüzük üzerinde anlaşmaya varıp tek bir parti çatısı altında sömürü ve tahakküme karşı verilen mücadelede birleştiril-mesi önerildi. Ancak bu noktada, bu somut ortaklaşa iç çıkarma anında, tek bir parti çatısı altında birleşmesi düşünülen ve öngörülen sosyalist "çevre" lerin çoğu ya çekimser kaldılar veya çeşitli mazeretler göstererek birlikte çalışma imkânını hiç değilse bir dönem için ortadan kaldırdılar.

Öte yandan emekçi halkımızın bilhassa işçilerimizin ve yurtsever dev-rimci gençlerimizin sömürü ve tahakküme karşı kendinden gelişen hare-ketleri merkezî bir siyasal otoriteye bir sosyalist partiye olan ihtiyacın aza-mi noktaya vardığını gösteriyordu. Siyasal örgütlenme fiiliyatta kurulmadı-

ği takdirde, kendiliğindenlik ve bunun getireceği örgütsüzlük anarşisi bezginlik ve umutsuzluğa yol açacaktı.»

Partinin örgütlenme anlayışını belirten TSİP Genel Başkanı, TSİP dışındaki işçi sınıfı sosyalistleri için şu noktaları hatırlatmaktaydı :

«...Parti, saflarına henüz katılmamış işçi sınıfı devrimcilerine kuru-luştan önceki dönemde öne sürmüş olduğu prensipleri uygulamayı bundan böyle de sürdürecektir. Parti saflarına katılmak için tüzük ve programı ana hatlarıyla benimsemek yeterlidir. Strateji ve taktik anlaşmazlıkları şu anda olabilir. Ama unutulmamalıdır ki strateji ve taktikler ancak bir siyasi örgüt içinde oluşturulup tayin edilebilir. Farklı stratejileri savunan kimselerin aynı çatı altında biraraya gelmelerini, ilke olarak bulmayanlar genel teorik açıdan bir yere kadar haklı olabilirler. Ama bizim kanaatimiz odur ki, Türkiye'nin gerek toplumsal yapısı ve sosyalist hareketin bugün vardığı nokta gerekse emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı verilmekte olan ve verilecek mücadele, bir "program" etrafında birleşen işçi sınıfı sosyalistlerinin strateji ve taktik tartışmalarını, aynı parti çatısı yapmalarını zorunlu kılmaktadır. (...)

Parti çatısı altında strateji ve taktiklerin tartışması yapılmaz demek, hem savunulan görüşlerin doğruluğuna savunuların kendilerinin de güvenmediklerini gösterir hem de bu gibi önemli tartışmaların parti dışında yapılmasına sebep olarak, yapıcı değil yıpratıcı, eylemde birliğe doğru disipline edilmiş değil, eylem kargaşasını körükleyici olur. Bütün bunlardan da en geniş ve yapıcı tartışmalar sonucu en doğru ve gerçekçi strateji ve taktiklerin oluşturulmasını bekleyen işçi sınıfımız ve tüm emekçi halkımız değil de, iç ve dış sömürü ve tahakküm çevreleri yararlanır. Partinin zigzagsız ve tutarlı bir çizgi izlemesi elbette istenilen ve gerçekleşmesi gereken bir husustur. Ama bu, parti üyelerinin ve yöneticilerinin hep bir ağızdan konuşan papağanlar olması demek değildir. Hatta bunun tersi doğrudur. Bir parti, hele toplumumuzun bugünkü şartlarında, etkinliğini ve hayatîyetini bütün işçi sınıfı sosyalistlerini bağrında toplayarak ve bunların tüzük esasları dahilinde kıyasıya tartışarak oluşturacakları kararlarla ve bu kararların tek bir vücut olarak uygulama alanına konmasıyla sağlar.» (İlke, Sayı 8, sf. 47 - 49)

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi kurucuları, Parti kurulmadan önce çeşitli sosyalist çevrelerle yaptıkları görüşmelerde, genellikle, ya parti kurulmasının erken ve zamansız olduğu görüşüyle ya da «her grup kendi partisini kurmalıdır, grupların biraraya gelip parti kurması doğru olmaz» düşüncesiyle karşılaştılar. Partinin kurulmasını erken bulanlar, o günkü demokratik koşulların elverişli olmadığını öne sürüyorlardı, bir kısım unsurlar ise erken bir seçimin muhtemel olduğu; Sosyalist Partinin böyle bir seçimde CHP'nin oylarını böleceğini söylüyorlardı.

TSİP NASIL BİR BİRLİĞİ ÖNGÖRÜYÖRDÜ

Daha sonra TSİP'in kuruluşuna katılan işçi sınıfı sosyalistleri partinin kurulmasından önce temel noktalarda anlaşmış olan sosyalistlerin bir Parti çatısı altında buluşabilmelerini önermişlerdi: Bu öneri, belirli temel sapsmalar dışında kalan tüm işçi sınıfı sosyalistlerinin aralarındaki ikincil gö-

rüş ayrılıklarının Sosyalist Parti disiplini ve kolektiviteleri içinde, işçi sınıfı örgütlenmesini esas alan çalışmalar sürecinde çözülebileceğini öngörü-yordu.

İşçi Sınıfı Sosyalizminin Reddettiği Çizgiler

Sosyalist Partide birlikte çalışma imkânı olmayan temel sapmalar, varolan belirli çizgiler saf dışı bırakılmıştı :

«Sosyalist Parti için hesaba katılmayacak eğilimlerin başında sol ve sağ "burjuva solcuları" ile küçük burjuva devrimcileri gelir.

Halkımız tarafından yıllarca önce sosyal pratik dışında bırakıldığı halde, 14 Ekim öncesinde yeniden canlanmağa çalışarak sosyalist olmayan bir partinin liste başında "parlamento şansını" deneyip, sonra da kadro boşluğundan "bilistifade" bir oldu bitti partisi kuracağını açıklayan burjuva sosyalistleri, seçimlerde birkez daha hüsrana uğratılmalarına rağmen verdikleri zararlar yetinmeyerek yeni provokasyon ve jurnal partileri kurmağa hazırlandıklarından ötürü, işçi sınıfının bağımsız gelişimi için kesinlikle zararlı öğelerdir. Sosyalizm kisvesi altındaki burjuva sosyalizminin baş temsilcisi nasıl ki sosyalist olmayan bir partinin liste başında parlamento merdivenleri için hazırlık yaptıysa, bugün de sosyalist olmayan bir derginin orta sayfalarına yerleşerek Parti hazırlıkları yaptığı, sosyalizm tekelciliğinden bir türlü vazgeçemediği sosyalist mücadelede, her geçen gün biraz daha yanlışlar batağına gömülmektedir.» (Kitle, Sayı 1, 27, 3.7. 1974)

Burada sözü edilen burjuva sosyalist çizgi, Birlik Partisinde liste başı olmuş ama parlamentoya girememiş, daha sonra bir derginin orta sayfalarında yazılara başlamış olan Aybar tarafından temsil ediliyordu. Bugün o derginin sahibi Millet Partisi genel başkanıdır. Orta sayfa yazarı M. Ali Aybar ise, 30.5.1975'de «Sosyalist Parti» adlı bir kuruluşun ilânını yapmıştır.

Burjuva sosyalizminden başka, ondan çok daha tehlikeli bir başka sapıklık bir provokasyon ve «anarşizm» çizgisi safdışı bırakılmaktaydı :

«Öte yandan, lâfta hızlı "proleter devrimci" kesilip özünde köylü kuyrukçuluğu gibi ciddi bir sağ sapmayı, —en hafif deyişle— ilkel bir "burjuva popülizmini" temsil eden, birtakım basmakalıp lâfları papağan gibi tekerleyerek Türkiye halkını yanlış hedeflere yöneltmeğe çalışan, Türkiye'nin şartlarını kendi "evrensel (!) reçetelerine" uydurmağa uğraşarak ülkemizin gerçeklerini tahrif eden, bir çizgiyi anmadan geçemeyiz. Geçmişteki kariyer köşe kapmacasında bir "mezhebi" seçerek, sol yelpazede kendilerine bir köşecik ayıran, lâfta keskinlik yaparak fiyakalı sözleri peşpeşe sıralarken, "proletaryaya" sözde tapınıp özde söven, "köylülüğün büyük devrimci misyonundan", "toprak devriminden" sözeden, sosyalizmin bilimini katledip, disiplini ve sosyalist düşünce - davranışı "putperestlik", "tarikatçılık" haline getiren, geçmişteki ve günümüzdeki başlıca "misyonları" provokasyon yapmak olan bir başka sol eğilim de işçi sınıfına zarar vermeğe çalışacaktır. Evrensel olarak bölücülüğü sürdüren bu sapkın eğilime karşı proletarya sosyalistlerinin mücadele etmeleri gerekecektir.» (Kitle, Sayı 1)

Böylelikle Maoculuğun provokasyon çizgisi daha ilk günden teşhir edilip işçi sınıfı düşmanı ilân edilmişti. Aradan geçen zaman, işçi sınıfı sosyalistlerini büsbütün doğruladı ve Maocular her geçen gün tarihsel ihanetlerini derinleştirerek devam ettirdiler, ettiriyorlar.

Burjuva sosyalizminden ve işçi sınıfı enternasyonalizminde bölücülüğün temsilcisi Maoculuktan başka, işçi sınıfı sosyalizmi dışında kalan küçük burjuva devrimcileri ile de bir parti çatısı altında çalışmak mümkün olamazdı :

«Üçüncü olarak küçük burjuva devrimciliğinin bazı yöntemlerini kullanarak tedhiş yoluyla soyut bir devrim için didinen ve yanlışlığı son yıllarda dünya ve Türkiye’de acı örnekleriyle bir kez daha kanıtlanan sol sapma (goşist) çizginin, yeni hasarlar verebilecek biçimde kökleşmesine, birtakım yiğit ve fedakâr öğelerin daha, bu yolda heder olmamasına çalışmakta Sosyalist Partinin görevleri arasındadır.»

İşçi sınıfı sosyalizmi goşistler’den başka «cuntacılar» ile de birlik kuramazdı :

«Küçük burjuva devrimciliğinin bir başka türü de işçi sınıfının tarihi misyonunu ve sübjektif - objektif önemini göremeyip, ya da önemsemeyip bürokratik atılımlarla “devrim” sorununu çözmeği amaçlayan çizgidir. Bu eğilimler zaten Sosyalist Parti kavramını ciddiye almadıkları ve halkın bilinçlenip örgütlenmesini önemsemeyerek, kitleden tecrit olmuş tasarlarda buldukları için, işçi sınıfı çizgisinin dışındadırlar. Böyle yönelimler arasında “sosyalist” olanları varsa, bunlar da işçi sınıfı bağımsızlığından taviz vererek, “kuyrukçu” bir tutum izledikleri için kendiliğinden sosyalist örgütlenmenin uzağına düşmüşlerdir.»

Ayrıca, sosyalizm adına CHP kuyrukçuluğu yapanlar da işçi sınıfı sosyalizmi tarafından sosyalist parti için muhatap kabul edilmeyordu :

«Yine küçük burjuva solculuğunun bir başka biçimi de, CHP’den bir sosyalist parti çıkacağını uman bir başka türlü kuyrukçulardır. Sosyalist örgütlenmenin günümüzdeki hayatî önemini göremeyip, işçi sınıfı bağımsızlığının ne demek olduğunu kavramamış bu tür öğeler, ne denli iyi niyetli olurlarsa olsunlar, işçi sınıfı devrimcisi değildirler. Böyle kişiler Sosyalist Parti pratiğini görerek, CHP kuyrukçuluğu yaptıklarını birgün anlayabilirler veya daha ileri sosyal bilinçlere varabilirler, ama Sosyalist Partinin kuruluş çabalarında “Sosyalist Parti kurmağa” karşı çıkan, bunu “şimdilik” gereksiz bulan solcularla tartışacak birşeyimiz yoktur.» (Kitle, Sayı 1)

Böylece Sosyalist Parti çalışmalarında burjuva sosyalistleri, PDA’cı provokatörler, cuntacılar, goşistler ve kuyrukçular diyalog dışı tutulmuştu :

«Böyle zararlı eğilim ve öğeler dışında kalan çizgilerin arasında, geçmişin ve bugünün değerlendirilmesine değerli diyalogların yapılması, Türkiye’nin genel analizinde birleşmesi, işçi sınıfının ve işçi sınıfı sosyalistlerinin acil görevlerinin tesbit edilmesi partileşme yolunda somut ve bağlayıcı bir adım olacaktır. Bu adımların atılması için ise yapıcı ve birleştirici bir anlayışla sosyalist parti sorununa yaklaşacak, sektör ve tekkeci tutumları bir tarafa iterek kendi sübjektif eğilimlerini değil işçi sınıfının yüksek çıkarlarını gerçekten de kılavuz edinecek çeşitli “sosyalizm içi” eğilimlerin ve onların temsilcilerinin serbestçe diyaloga girebilecekleri ortamı beklemek zorunludur.» (Kitle, Sayı 1)

Siyasal Af ve TSİP'in Kuruluşu

Öngörülen diyalogun başlaması siyasî affın kapsamlı bir biçimde çıkmasıyla mümkün olacaktı. Ne var ki genel af yasası anti - demokratik bir kimlikle parlamentodan geçti ve siyasî affı içermedi. Durum sadece bununla kalmadı, aynı zamanda ortalığı bir karamsarlık havası kapladı. Siyasî affın parlamentodan geçmemesi, gericiler tarafından engellenmesi bir kısım unsurlar üzerinde moral kırıklığı bile yarattı.

Ayrıca o zamanki kabine sallantıya girdi. Böyle bir ortamda ne yapmak gerekirdi?

KİTLE dergisi ertesini hafta «Yılmayacağız» başlıklı başyazısında siyasî af için yoğun bir kitle mücadelesini ve güçbirliğini öneriyordu.

«Bu demokratik güçbirliğinin demokratik görevlerinden biri de, geniş kapsamlı siyasî affı gerçekleştirmektir. Bu konuda tüm demokratik haklarımızı ve imkânlarımızı sonuna kadar ve asla gerilemeden kullanmalıyız. Siyasal af sorununu demokratik mücadelemizin bir parçası olarak daha geniş emekçi yığınlara maletmek ve gerçekleştirmek için vargücümüzle çalışacağız.»

Anti - demokratik cepheye karşı demokratik cephenin sürdüreceği genel siyasî af mücadelesinde, demokratik, siyasal örgütlerin yanında sendikalar, meslek kuruluşları, demokratik dernekler ve birlikler, yurtsever aydınlar, üniversite, satılmamış basın ve tüm demokrasiden yana güçler kenetlenerek saf tutmalıdır.» (Kitle, 21.5.1974)

Demokratik halk hareketinin siyasî af talebi hayli büyük ve güçlüydü. Ama bu demokratik talebin Anayasa Mahkemesine ne ölçüde etkileyeceği, hatta etkileyip etkilemeyeceği belli değildi. Öte yandan siyasî tutuklular için İmroz adası hazırlandığı söyleniyor. Anayasa mahkemesinin iptal kararı alması halinde bile bu kararın altı ay sonra uygulamaya konulacağı sözkonusu ediliyordu.

O zaman, bir kısım devrimci - ilerici çevreler Türkiye'nin yeniden bir 12 Mrt dönemine ya da nicel farklılık taşıyan benzer bir karanlık döneme gebe olduğunu bile ileri sürmekteydiler.

İşte böyle bir bozbulanık ortamda «bekleyiş» içinde olunamazdı. Değil sadece sosyalist örgütlenmenin ve sosyalist mücadelenin, demokratik mücadelenin bile teminatı sosyalist partiydi. Ve artık partinin beklenmeden kurulması zorunluydü.

TSİP kurucuları o zamanki imkânlarda görüşmenin mümkün olduğu çevrelerde Parti kuruluşu için temasa geçtiler.

Temas ettikleri çevrelerden çeşitli gerekçelerle ya olumsuz cevap aldılar, ya da çekimser bir tutumla karşılaştılar.

Ama sosyalist parti görevinin savaştanması yanlış bir davranış olacaktı. Ayrıca partinin kurulması, onun kapısının kendi dışındaki sosyalist çevrelere ve işçi sosyalistlerine kapanmasını getirmeyecekti. Parti uzun bir süre, işçi sınıfının politik örgütlenmesi esas alan ama kadroların da toplanmasını ve merkezileşmesini amaçlayan, yani örgütlenme ile derleniş bir arada götüren bir kimlik taşımalıydı.

KİTLE Gazetesi, 11 Haziran 1975 tarihinde Sosyalist Parti için Göreve başlığı altında şu yazıyı yayınladı :

«Emekçi halkımızın demokratik özemlerinin bir yansıması olan 14 Ekim seçimlerinden bu yana sekiz ay geçmiş durumdadır.

Şurasını tekrar tekrar belirtmeliyiz ki, işçi sınıfımız, halkımızın kartuluş yolunu sosyal demokraside gördüğü için CHP'ye oy vermiş değildir. Gerek işçi sınıfımız, gerekse yüzbinlerce sosyalist, 14 Ekim'de bir Sosyalist Parti olmadığı için; demokratik cepheyi güçlendirmek, gerici hakim sınıfların tahakkümünü gerületebilmek için CHP'yi desteklemiştir. Ve sosyal pratik, işçi sınıfı sosyalizminin tavrının doğru olduğunu, hiç bir itirazı yer bırakmayacak şekilde ispatlamıştır. İşçi sınıfı sosyalizmi seçimlerde CHP'ye oy vermek önerisini getirdiği zaman, hatta daha önce, Sosyalist Partinin acil gerekliliğini, sosyalizmin bağımsızlığı açısından birinci şart olarak öne sürmüştü.

Seçimlerden bu yana ortam nispeten demokratikleştiği işbaşında sosyal demokrat eğilimli bir hükümet bulunduğunu halde Sosyalist Parti hâlâ kurulmamıştır. Bu durum Sosyalist hareket açısından bir gecikme bir kayıptır. 1971 öncesi dağılıklığının önemli bir rol oynamadığı bu ciddi eksikliği gidermek hepimizin artık kaçınılmaz birinci ödevidir.

KİTLE Gazetesi, Sosyalist Parti kurulmadan önce, geçmişte çeşitli eğilimleri temsil etmiş sosyalistler arasında bir diyalog kurulmasını ve «optimum» noktalarda görüş birliğine ulaşılmağa çalışılmasını gerekli görmüştü. Geçmişin irdelenmesinin, eleştiri ve özeleştirmenin daha özgür bir ortamda yapılmasının adımlarından biri olarak, o günlerde, önümüzde genel af kanununun gerçekleşmesi duruyordu. Bu bakımda KİTLE Gazetesi, parti savsaklayıcılara olduğu kadar, partiyi kaptı kaçıya ge tirmek isteyen eğilimlere, veya iyi niyetli aceleci isteklere de karşı çıkmıştı. Ama bilindiği gibi, hakim sınıfların faşist istekleri ve manevralarıyla siyasi af gerçekleşmemiştir.

Bu durumda, Sosyalist Partinin hâlâ geciktirilmesi, bilinmeyen bir tarihe ertelenmesi, diyalogların ancak o zaman başlatılması vb. gibi görüşler, artık bir «iş yapmama» bahanesinden öteye gidemez. Kitlelerin yükselen devrimci potansiyeli ve dinamizmi, sosyalistlerin aylarca oturup beklemesini, tartışmayla vakit geçirmesini bekleyemez.

Artık işçi sınıfı sosyalizminin bağımsızlığının somutlanması bir gün dahî geciktirilmemelidir. Şüphesiz ki pek çok sorunlarımız ve güçlüklerimiz vardır, hareketimizin DEVRİMCI Birliğinin güçlenmesi, işçi sınıfımızın Türkiye halkına örgütsel bakımdan öncülük etmesi için önümüzdeki yol çetindir, sarptır. Ama bugün, Türkiye İşçi Sınıfının bağımsızlığının en öndeki somutlanma noktası, İşçi Sınıfının Sosyalist Partisidir. Bu şerefli uğraşta tüm işçi sınıfı devrimcilerine, yüreğiyle bile-ğiyle, aklıyla, olanca enerjisiyle görev düşmektedir.»

TSİP Tüzük ve Programının tartışıldığı gün 15.Haziran.1975'de basılan Kitle'nin 13'cü sayısının «GÜN ÖRGÜTLENME GÜNÜDÜR» başlıklı baş yazısında şu satırlar yerliyordu :

«Ülkemiz yıllardır çalkantıların ve dalgaların arasında içinden geçiyor. Toplumun sömürülen ve sömürülen bütün kesimlerindeki hareketlenme, ve kristalleşme süreci derinleşiyor. Sınıflararasındaki ilişki ve çelişkilerin, mücadelelerin ekonomik ve politik yansımaları birbirini izliyor.

Bütün bu süreç içinde, işçi sınıfımızın ve tüm emekçi halkımızın demokratik mücadelesinin gitgide güçlendiğini ve sömürücü hakim sınıfları her geçen gün biraz daha sıkıştırdığını görüyoruz. Son yıllarda yurdumuzda yaşanan ve hızla gelişen olayların izahı bu sınıfsal gelişimin, ve yükselen devrimci birikimin çeşitli boyutlarıyla gündün güne belirginleşmesinden başka birşey değildir.

Burada tüm sosyalistlerin durup sorması gereken önemli bir soru var: Bu birikimin niteliği nedir? İtiraf etmek zorundayız ki bu birikimin niteliği: kendiliğindenlik'tir.

Günümüzde işçi sınıfının yoluna inanmış, halkımızın kurtuluşunun, gerçek özgürlüğe kavuşmasının biricik yolu olarak işçi sınıfı öncülüğünü bellemiş tüm devrimcilerin, bu kendiliğinden gidişe son vermek üzere seferber olmaları ve işçi sınıfımızın, siyasi teşkilatlanması için irade birliğine ulaşmaları kaçınılmaz bir görevdir.

Bu görevi yerine getirmek için bilimin rehberliğinden ayrılmaksızın kararlı ve yürekli olmak, gerekir. Sosyalizmin alçak gönüllü neferi olmasını bilmek gerekir. Sosyalist mücadele şimdiye kadar kişisel ve bireyci tutumlardan çok zarar görmüştür. Oysa, hırs ve kibir sahibi olmak, «misyon gütmek», mücadelenin patentini elinde tuttuğunu sanmak bir sosyaliste yakışmaz.

Eğer bu mücadelede varsak, herşeyden önce bencilliklerden arınmış ve sonuna kadar alçakgönüllü bir nefer olarak kalmayı kafamıza koymuş olmalıyız. «Sosyalizm benden sorulur» tavrının ne işçi sınıfına ne de tutum sahiplerine hiç bir yarar getirmediğini bellemiş bulunmalıyız. Hele hele, dedikodu ve tezyirata kaymayı, adam karalama ve küçümsemelere başvurmayı, çelme takmayı şiddetle reddetmiş olmalıyız.

Bir yandan kabaran karşı-devrim, karşı tarafta yükselen devrimci potansiyel önünde, işçi sınıfı sosyalizmi kollarını kavuşturup seyirci kalacak değildir. Çünkü: işçi sınıfı sosyalizmi çağına karşı, gelecek kuşaklara karşı sorumludur. Gün örgütlenme günüdür.

Bu Parti, davaya yüreктen gönül vermiş, proletaryaya iman etmiş tüm devrimcilerin partisidir olacaktır.»

KURULUŞ

Böylelikle TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ, 11'i işçi veya sendikacı, 3'ü aydın, 1'i köylü olan 15 arkadaş tarafından kuruldu.

Ahmet Kaçmaz

1938 İstanbul doğumlu İnşaat Yüksek Mühendisi.

Ali Kar

1941 Erzincan doğumlu. Tarım Meslek Okulu, orta kısmını bitirdi. Kömür işletmelerinde işçi.

Aydoğan Gezer ●

Tüm Sağlık İş Sendikası Genel Sekreteri. 1942 İstanbul doğumlu.

Ayhan Çekic

1938 doğumlu. 25 Yıldır döşeme işçisi olarak çalışıyor.

Burhan Şahin

Basm İş Sendikası Genel Başkanı. 1936 Adana doğumlu, sendikaya Genel Başkan seçildiği 1972 yılına kadar matbaa işçisi olarak çalışıyordu.

Cemal Çelik

Kauçuk işçisi. 1948 Ayancık doğumlu. 1955 yılından beri sanayi işçisi.

Cemal Özden

Lastik işçisi, 1939 Sivas doğumlu. Daha önce rençberlik inşaat işçiliği irgatlık yaptı. 1967'den beri sanayi işçisi ve sendikada amatör yönetici.

Hamdi Gülen

Tekstil işçisi. 1941 doğumlu, Tekstil Sendikası Mahmutpaşa Şube Başkanı. Halen profesyonel sendikacılık yapıyor.

Hikmet Karahan

Kimya işçisi. Kimya-İş Sendikası Genel Yönetim Kurulu üyesi 1944 Elâzığ doğumlu. 13 Yaşından beri çalışıyor.

İbrahim Şahin

Metal işçisi. 1942 Adıyaman - Gölbaşı doğumlu. 9 Yaşından beri çalışıyor.

İsmail Güldal

Kahveci. 1944 Sultanhisar'ın Salvath Köyü doğumlu. Daha önce tarım işçiliği, tezgâhtarlık, fırın işçiliği yaptı.

Mehmet Şahin

Tekstil işçisi. 1933 Sinop doğumlu. Tekstil İşçileri Sendikası Topkapı Şubesi Başkan Vekili. 20 Yıllık sanayi işçisi

Oya Baydar

Gazeteci. 1940 İstanbul doğumlu. İ.Ü Sosyoloji bölümü mezunu.

Osman Sercan

Doküman işçisi. 1938 Erdek doğumlu. 11 Yaşından beri işçi,

Yalçın Yusufoğlu

Jeofizikçi. 1942 Diyarbakır doğumlu. İ.Ü. Fen Fakültesi mezunu.

TARTIŞMALAR

TSİP'in kuruluşu Türkiye Solunda yeni tartışmalara yol açtı. Daha çok partinin kuruluşuna değgin itirazları dile getiren bu tartışmaların bazıları şu noktalarda düğümleniyordu :

- Bazıları demokratik şartların elverişli olmadığını, Partinin erken ve zamansız kurulduğunu belirtiyorlardı.
- Bazıları daha çok CHP'nin oylarının bölünmesinden kaygılanıyorlar ve «demokrasi cephenin zaafa uğrayacağını» ileri sürüyorlardı. Bu itirazlara verilen cevap şu oldu : (Kitle 2.7.1974)

Kimler Partiyi

«Erken» Buluyor :

Parti'nin kuruluşu sırasında ve kurulmasından sonra birtakım çevrelerden, kuruluş için zamanın henüz erken olduğu yolunda görüşler belirtildiği, yer yer basına da yansıyan bu görüşlerin temellendiği gerekçeler şu noktalarda somutlanıyordu :

1 — Bir Sosyalist Parti'nin kurulması için demokratik koşullar henüz elverişli değildir. Partinin kurulması için 141 - 142 nci maddelerin kalkması veya etkisiz hale getirilmesi gereklidir.

2 — Şimdiki hükümetin yapısı istikrarlı olmadığı için, bir erken seçim muhtemeldir. Sosyalist Parti'nin erken seçimlere girmesi CHP'nin oylarını bölecektir. Oysa, önce CHP'nin tek başına iktidara geleceği bir or-

tamı hazırlamak, ondan sonra sosyalist örgütlenmeyi gerçekleştirmek gerekir.

Kolayca görüleceği gibi bu görüşler, sağ görüşlerdir. CHP'den medet uman kuyrukçu eğilimlerdir. Partiyi kuranlar şüphesiz ki bu görüşleri ve uyarıları da dikkate alarak incelemişlerdir, ama sosyalist ve demokratik görevler ve objektif birikim, sözkonusu eleştirileri haklı gösterecek nite-likte değildir.

Bu görüşün sahiplerinden bazıları iddialarını daha ileri götürecek, emperyalizmin ve yerli ortaklarının böyle bir girişime göz yumacağı, hatta teşvik edeceği şeklinde üstü kapalı ve çirkin imalarda bulunmaktadırlar. Bu kervana CHP'ye kesinlikle bağlı bir küçük sendika yöneticisinin de katılmış olması öne sürülen iddiaların çirkinliğinin yanısıra hangi amaçlara hizmet ettiğini de göstermeğe yeter.

Bu alıntıda adı geçen CHP'li sendika başkanı, TSİP ve sosyalizm düşmanlığına devam ede ede yükseldi ve bugün son kongreyle daha da sağ bir yönetime ulaşan DİSK'in Genel Yürütme Kurulu üyeliğine dek tırmandı. Öte yandan CHP ise finans kapitalle sarmaş dolaş oldu. Ve. TSİP'in kuruluşuna gölge düşürmeğe çalışanların, güya işçiler adına davranıp aslında CHP'nin değirmenine su taşıyanların, TSİP'e niçin düşman oldukları bir yıl içinde daha iyi anlaşıldı. TSİP'in kurulmasını provokasyon olarak niteleyenler, bugün daha da «yetkili» yerlerde, işçi yığınlarının başına sosyal demokrasi çorabını örmekle ve Koç'ların, Eczacıbaşı'ların artık pek sevimli buldukları «barışçılık alternatifi» desteklemekle meşguller...

Gene TSİP'in kuruluşu CHP'nin zayıflayacağından çekinen ilerici aydınların hiç hoşuna gitmedi. Bu aydınların TSİP'e karşı aldıkları tavır ve CHP'nin gitgide sağa kayan, açıkça tutuculaşan politikasına rağmen, «Ecevit fetişizmi» biçiminde devam ediyor.

KİTLE Gazetesi ister sendikacı ister aydın olsun, CHP yandaşlarına ve sözde sosyalizm adına CHP kuyrukçuluğu yapanlara şu uyarıyı yöneltiyordu :

Partinin kurulmasına karşı ileri sürülen görüşlerdeki en önemli çelişki ve tutarsızlık şu noktada açıkça ortaya çıkıyor : Sözkonusu görüşlerin sahipleri hem «demokratik şartlar olgunlaşmadı, 141 - 142 kalkmadı» gerekçelerini ileri sürerek, partiyi adeta jurnallemeğe çalışmakta ve kanun dışı gibi göstermeğe gayret etmektedirler, hem de bu partiyi gemen sınıfların teşvik ettiğini ileri sürmektedirler. Bu ne biçim tutarsızlık ve sorumsuzluktur böyle? Hem kanuni ve meşru bir partiyi egemen sınıflara bir çeşit jurnal edeceksin, hem de bu partinin egemen sınıflardan destek gördüğünü ima yoluyla belirteceksin. Ve lâfı getirip, «Umudumuz Ecevit» sloganına bağlayarak dilinin altındaki baklayı çıkaracaksın. Hem egemen güçlere anti - demokratik bir sinyal çıkaracaksın, yeşil ışık yakacaksın, hem de eğer egemen güçler meşru bir sosyalist kuruluşu yokedemezlerse, bu kuruluşun teşvik gördüğünü telmih edeceksin. Bazı «ilerici» kimselerin tutumu mâlesef böyle olmuştur ve son tahlilde, egemen güçlere «ilerici cep-heden» anti - demokratik uygulamalar için icazet veren bir görünüme bürünmüştür. Demokrasi ve özgürlük cephesinde yerini almış demokratik bir kuruluş olan TSİP'in varlığına en azından samimi demokratik amaçlarla

yardımcı olmak yerine, partinin gelişip güçlenmesine destek olmak yerine, o partinin daha emekleme çağında bastırılmasına ilerencilik adına cevaz vermek, ilerencilik değildir. Demokratik anlayışla bağdaşmaz.

Gene KİTLE Gazetesindeki aynı yazıda Partinin kurulması karşısında tereddüt duyan veya çekimsiz kalan arkadaşlara şu noktalar hatırlatılmaktaydı :

Diğer bir nokta da iyi niyetli sosyalistlerde görülen tutumdur. Bu kişiler, «bekleyelim, partinin icraatını görelim demektelerdir.» Eğer bu anlayış, «parti güçlenirse gireriz veya destekleriz, güçlenmezse başka bir alternatif ararız» şeklindeyse, bu tutum oportünist bir tutumdur. Partinin güçlenmesi tüm işçi sınıfı sosyalistlerinin çabalarıyla hızlanabilir. Gelişip güçlendikten sonra bir hareketin içine girmek en kolay şeydir. Aslıolan devrimci bilincini kullanması ve mümkün olduğu kadar erken tavır belirlemesidir.

«Bekleyelim, görelim» tutumunda olan diğer bir kesimin tereddütleri makul karşılanabilir. Genellikle «şöhretli» isimlerin olmadığı bir partinin ne olacağını, nasıl gelişim göstereceğini bir kısım sosyalistlerin çekingenlikle izlemesi doğaldır. Parti kurucuları bu gibi tereddütlerin kısa zamanda kalkacağı inancındadırlar. Ama burada esas olan şu noktadır. Çekimsiz arkadaşlar «ne zamana kadar bekleyeceklerdir?» Parti'nin dışında kalarak partinin güçlenmesini ve gelişmesini izlemek zordur. Partinin icraatının olumlu olduğu, burjuva basınında yayınlanacak basın bildirimlerinden ve demeçlerden anlaşılacak değildir. Ayrıca partinin güçlenmesi, başlangıçta nicel güçlenme ve yayılma değil, nitel güçlenme olacaktır. Sosyalizmin işçi ve yoksul köylü tabanına inmesi olacaktır. Bu nitel gelişimi ve üyelerin bilinç yapısını, çalışkanlığını ise parti dışında ve basından izlemeğe imkân yoktur. «Partinin icraatını beklemek» çekimsizliği içindeki iyi niyetli arkadaşların, en azından kendi kıstaslarını tesbit etmeleri Parti'yle yakından bağ kurarak, gelişimleri ve bilinçlenme sürecini yakından izlemeleri ve Parti saflarına katılmayı oportünizme varacak ölçüde geciktirmemeleri gerekir.

TSİP'İN KURULUŞ BİÇİMİNE OLAN İTİRAZLAR

Partiyi erken bulanlar dışında, böyle bir partinin bir Sosyalist Kurultay'dan geçerek kurulmasının doğru olacağını ileri sürenler oldu. TSİP kurucuları, kuruluşun önce bu noktayı düşünmüşler ve böyle bir kurultayın maddi şartlarının bulunmadığını tesbit etmişlerdi. Öyle anti - demokratik bir ortamda yapılacak kurultay, hem Türkiye sosyalist hareketinin çeşitli eğilimlerinin temsilcilerini içine alamayacağı için «göstermelik» kalacak, hem de hakim sınıfların ve onların çeşitli servislerinin dikkatini çekerek provokasyona açık bir nitelik taşıyacaktı.

Kurultayın zorunlu olduğu yolundaki görüşlere verilen cevap da şöyle dile getirildi :

«Sosyalist Kurultay» Onerisi
Gerçekçi Değildi :

Partinin zamansız olmadığını ileri süren, ama kuruluş biçiminde farklı yöntemler öneren sosyalistler de olduğu, oluyor. Bu arkadaşlar, bir Sos-

yalist Kurultay'ın partiden önce toplanmasının zorunlu olduğunu savunmaktaydılar. Böyle bir kurultay objektif zemini yoktu. Kurultayı kim, ne için, ne adma ve nasıl toplayacaktı? Kurultayın düzenlenmesini kim üstlenecekti? Kim kimi, ne için ve hangi sıfatla kurultaya davet edecekti? Böyle bir kurultay objektif olarak provokasyona açık bir girişim olmayacak mıydı? Bu nedenle kurultay önerileri gerçekçi olmayan soyut öneriler olarak kaldı.»

Böyle bir kurultay olsa olsa ayrı sosyalist çizgilerden bir kısmının bazı sözcülerinin kendi kişisel görüşlerini açıkladığı bir forum olmaktan öteye gidemeyecekti. Nitekim TSİP'in kurulmasından sonra bazı çevreler kurultay toplamak için çaba göstermişler, çeşitli sosyalist çevrelere ve Anadolu illerine bu teklifi götürmüşler, ama kurultay toplayamamışlardır.

TSİP'in kuruluş biçimine gelen itirazlardan birisi de Parti programının daha önceden yayınlanıp tartışmaya sunulmaması oldu.

TSİP programının daha önceden yayınlanıp tartışmaya sunulması şüphesiz yararlı olurdu, ama bu sosyalist derlenişin özünden ziyade biçim ilgilendiren bir sorundu.

Çünkü sonraları pek çok kimsenin de ifade ettiği gibi; program genel çizgileriyle bütün çevrelerin üzerinde en kolay anlaşabileceği bir mesele idi.

TSİP'İN TESBİT ETTİĞİ TEMEL SORUN

İşçi sınıfı sosyalizmi gerek TSİP'in kurulmasından önce, gerekse kurulmasından bugüne dek geçen süre içinde, sosyalist hareketimizin gündemindeki temel sorunu açık bir şekilde tesbit etmiştir.

Bu sorun Türkiye'de sosyalist hareket ile işçi sınıfının kendiliğinden gelme hareketinin günümüze de ayrı ayrı gelişmiş bulunması, bir başka deyimle, işçi sınıfı hareketinin politize olmadığı, ya da sosyalizmin işçi sınıfına mal olmadığı şeklindedir. TSİP işçi sınıfı sosyalizminin gündemindeki ana görevin bu sorunu çözmek olduğunu sık sık tekrarlamıştır.

Bu sorunun çözümünü bize birbirinden ayrı tutulamayacak olan ikili bir görevi dayatmaktadır :

1 — Bugüne dek ayrı ayrı gelişmiş olan işçi sınıfının kendiliğinden gelme hareketi ile sosyalist hareketin kaynaşıp bütünleşmesi ve işçi sınıfımızın politik - ideolojik mücadele bütünlüğünün politik örgüt öncülüğünde gerçekleşmesi ve giderek işçi - köylü ittifakının kurulması...

2 — Bu ana görevi doğru tesbit eden tüm işçi sınıfı sosyalisti çevre ve unsurların sağlam prensipler ve ideolojik birlik temeli üzerinde, doğru teori - pratik birliği içinde tek bir politik örgüt çatısı altında birleşerek, merkezi siyasî otoriteyi gerçekleştirmeleri, güçlendirmeleri...

Bu görevler, doğru tesbit edilmedikçe ve bunların yerine getirilmesi doğrultusunda tüm çabalar yoğunlaştırılmadıkça devrimci çalışmalar işçi sınıfı sosyalizminin bugünkü somut sorunlarını çözmekten uzak kalır.

Bu görevi doğru teşhis eden örgüt, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi olmuştur. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, ÖRGÜTLENME sorununu ve İŞÇİ SINIFI PARTİSİ konusunu gündeme getirdiğinde, sık sık vurguladığımız bu maddi temeli koymuş, önerilerini ve çalışmalarını bu temele göre tes-

bit etmiştir. Gerçi hareketin dağınıklığından şikâyet eden, örgütlenme gereğinden sözeden ve bu yolda girişimlerde bulunan başka çevreler de olmuştur. Ama sözkonusu çevrelerden çoğu örgütlenme görevinin maddî temelini, yani işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin bütünleşmesi gereğini, kadroların toparlanmasının ancak bu çalışmanın içinde geçerli olabileceğini, anlam taşıyabileceğini tesbit edemediklerinden sözkonusu örgütlenme tarafları çevrelerin önerileri, girişimleri ve örgütlenme çabaları daha başlangıçta yanlış eğilimleri de içinde barındırmıştır.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi işçi sınıfının politik örgütlenmesini temel görev olarak almış ve aynı önemde olan kadroların toparlanması —derleniş— sorununun da, ancak işçi sınıfı pratiği içinde gerçekleşebileceğini savunmuştur.

TSİP, gündemdeki İŞÇİ SINIFI PARTİSİ (İşçi Sınıfının Merkezi siyasi Otoritesi) sorununun, ancak bu somut nokta esas alındığı takdirde, çözüm yolunun da anahtarını birlikte getirebileceğini savunmaktadır. Yoksa, bu temel sorunun ve görevin açık seçik konmadığı herhangi bir İŞÇİ SINIFI PARTİSİ tartışması daha başlangıçta kısır kalmaya mahkûmdur.

Sosyalist veya genel devrimci saflardaki dağınıklığın maddî temelini araştırmak istersek, mesele gelir bu noktada düğümlenir. Bilimin bize dayattığı İŞÇİ SINIFININ POLİTİK ÖRGÜTLENMESİ görevi... İşçi sınıfının kendiliğinden hareketi ile sosyalist hareketin tek bir merkez etrafında kaynaştırılarak işçi sınıfının gerçek siyasî hareketine döküştürülmesi görevini yerine getirmek üzere, sağlam prensipli, gerçekçi adımlar atılmadığı takdirde, bir başka deyimle işçi sınıfı halen çoğunlukla aydınların güdümündeki sosyalist harekete ağırlığını koymadığı sürece dağınıklığın önlenmesi mümkün değildir. Bu bakımdan sorun şu veya bu görüşleri savunan sosyalistlerin veya sosyalist çevrelerin masa başında oturup anlaşmasıyla çözülecek kadar basit değildir.

İkili Görev Nasıl Yerine Getirilebilirdi?

Elbette bu önemli somut gerçeğin doğru tesbiti, sorunu çözmeye yetmez. Bu görevin nasıl yerine getirileceği büyük önem taşır. İlikesiz ya da gelişigüzel bir çalışmaya girmek, sorunu çözemez. İşçi sınıfı sosyalizmi, işçi sınıfının örgütlenmesi ve kadroların toparlanması biçiminde beliren ikili görevin yerine getirilmesi için şu esasları koymuştur :

- Bilime **ortodoksça** bağlı olmak, işçi sınıfı sosyalizminin prensiplerinden en küçük bir şekilde bile olsa asla taviz vermemek.
- Yakın geçmişin Türkiye pratiğinde önemli ölçüde ihmal edilmiş bulunan işçi sınıfı prensiplerini hareket içinde kökleştirmeye ve yaygınlaştırmaya çalışmak.
- Gene bu prensiplerin çok önemli bir parçası olan **enternasyonalizme** titizlikle sahip çıkmak, işçi sınıfının evrensel geleneklerine, bazı sloganlara, davranış biçimlerine varıncaya dek, azami hassasiyeti göstermek.
- Sosyalist hareketimizin geçmişini elimizdeki veriler ışığında doğru de-

ğerlendirmek, geçmiş deneylerden ders çıkarmasını bilmek, zaafı, yanlış ve eksikleri gidermenin gereklerini yerine getirmek.

- Yanlış eğilim ve sapmalara karşı mücadele vermek.
- Temel pratik görevimizin devrimci işçi liderlerinin harekete kazanılması, yetişmesi, **sanayi proletaryası** başta olmak üzere yoksul köylülüğün, devrimci gençliğin, sosyalist aydınların en ileri işçi sınıfı sosyalisti unsurlarının tek bir potada işçi sınıfı kolektivitesi ve disiplini içinde kaynaşmaları olduğunu çok iyi kavramak.

TSİP'in Yola Çıktığı Öneriler ve İlkeler

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi bu temel ilkeler ışığında somut önerilerle yola çıkmıştır. TSİP, temel prensiplerde anlaşmış sosyalist çevrelerin ve unsurların bir Sosyalist Parti çatısı altında buluşabileceklerini, işçi sınıfının yoksul köylülüğün ve devrimci gençlik liderlerinin bilinçlendirilip örgütlenme çalışmaları esas olmak üzere, ikincil derecedeki görüş ayrılıklarını parti kolektivitesi ve disiplini içinde tartışıp çözüme bağlayabileceklerini savunmuştur.

TSİP 1971 öncesinde olduğu gibi, dergiler etrafında kümelenmiş sosyalistlerin birbirleriyle ideolojik mücadele görünümünü altında kısır polemik yarışına girişmelerinin harekete birşey kazandırmayacağını bildiği için sözkonusu somut öneriyle çıkmıştır.

Hepimizin derece derece sorumluluk paylaştığımız 1961 sonrasının (12 Mart öncesinin) eleştirisi ve özeleştirisi böyle bir buluşmanın hem platformu, hem başlangıç noktası olabilirdi. Elle tutulur noktaları açığa çıkaracak böyle bir eleştiri - özeleştiri süzgecinden geçmeden başlangıç adımı atılmazdı. (TSİP'in bu görüşünün dikkate alınmadığı, sonraki gelişmelerde ve yeni parti kuruluşlarında açıkça görüldü.)

Bugün, TSİP'in kuruluşundan bir yıl sonra «sosyalist parti» olarak dört yeni örgütün daha kurulmuş bulunması **derleniş** konusunun üzerinde daha fazla durmamızı gerektiriyor. TSİP'in kuruluşunu ele alırken başlangıçtan bugüne dek olan derleniş anlayışını ve bu anlayışın «sosyalist partilerden» olan farkını da ele almamız gerekmektedir.

Çünkü TSİP'den sonra kurulan partiler, ne derleniş sorununa yaklaşmışlar, ne de TSİP'in baştanberi önerdiği yöntemi, yani aralarında «ikincil görüş ayrılıkları olan» ama işçi sınıfının temel prensiplerinde, evrensel ilkelerinde, enternasyonalist tavrında anlaşmış ayrı çevrelerin bir sosyalist parti çatısı altında ve onun kolektif disiplini içinde çalışabilecekleri önerisini kabul etmişlerdir. Ne var ki, genellikle, TSİP'in önerdiğinin tersine, «her grup kendi partisini kurar» görüşü egemen olmuş ve grup partileri doğmuştur.

Kurulan partilerden birisi (Vatan Partisi) sosyal faşist çizgisiyle sosyalizm dışıyken, bir diğeri de (Sosyalist Parti) burjuva sosyalizmini yeniden ayağa kaldırmağa çalışmaktadır. Bu bakımdan onları sosyalist saymanın imkânı yoktur. Türkiye Emekçi Partisi, (TEP)'e gelince kurulalı dört ayı bulduğu halde henüz gelişme göstermemiştir.

TSİP'İN DERLENİŞ ANLAYIŞI

TSİP, önce derleniş olsun, ondan sonra işçi sınıfı örgütlenmesine gidilsin diye idealist bir yaklaşımı hiç bir zaman taşımamıştır. Pratik süreçte işçi sınıfı liderlerinin yetişmesini esas alan bir Parti çalışmasının derlenişi sağlayacağını savunmuştur. Yani bir «öncelik meselesi» olarak ele alınacak olursa, derleniş sorunu, işçi sınıfının örgütlenmesi görevinin yanısıra ele alınmıştır. Bu nedenle, derlenişin bir süreç olacağı ve temelde anlaşılan çevre veya unsurların pratik çalışma içinde, işçi sınıfı çalışması içinde, Parti disiplini ve kolektivitesi içinde homojenleşeceği, daha ileri birliğe ulaşacağı görüşü TSİP'de egemen olmuştur.

Gerek savunduğu bu tezle, gerekse pratiğiyle göstermiştir ki, TSİP bir grup partisi değildir, bu anlayışta hiçbir zaman olmamıştır. Ama TSİP'den sonra kurulan partiler, kendilerinin de kabul ettikleri gibi «grup partileridir». TSİP savunduğu derleniş biçimi ve önerileri ile, saflarını temelde anlaşılan, ama ikincil noktalarda ayrılıklar taşıyan işçi sınıfı sosyalistlerine açık tutaaktır.

Şu halde, TSİP işçi sınıfının politik örgütlenmesi göreviyle, kadroların derleniş görevini diyalektik bir bütünlük içinde görmüş, önerisini bu şekilde getirmiş, kurulacak partinin kendisini, bizzat işçi sınıfı örgütlenmesi sürecinde bir derleniş platformu olarak kabul etmiştir.

Türkiye'de sosyalistler, kitlelerle ilişkide köklü ve sistemli bir çalışma gösterememişler, genel hatlarıyla devrimci yöntem ve sistem bakımından eksik kalmışlardır. 1960 sonrasında ajitasyon yanı ağır basan, buna karşılık propaganda yanı hafif kalan, örgütlenme yanı ise işçi sınıfı sosyalizmi anlamında hemen hiç olmayan bir çalışma göstermişlerdir. İşçi sınıfının örgütlenmesi, gerçek liderlerinin yetişmesi süreci, işçi sınıfı sosyalizmi prensipleri anlamında, oldukça yenidir. Ve bu örgütlenmenin birtakım tabandan kopup sendika liderlerinin ve aydınlarının biraraya gelmesiyle gerçekleşemeyeceği, 1961 - 1971 döneminde çok iyi görülmüştür. Gene bu örgütlenmenin, öğrencileri ve sınıf temelinden soyutlanmış anti - emperyalist, anti - faşist mücadeleyi esas alan çalışmalarla hiç mi hiç sağlanmayacağı sayısız deneylerle ispatlanmıştır.

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ, işçi sınıfının bilimini kendine rehber edinmiştir. TSİP, popülist - parlamentarist kitle partileriyle, tabandan kopuk sendika liderleri ve aydınlarla işçi sınıfının örgütlenemeyeceğini, **İŞÇİ SINIFI'nın fabrikalardan, sendika tabanlarından yetişecek SOSYALİST İŞÇİ LİDERLERİ** ile örgütleneceğini prensip kabul etmiştir. TSİP işçilerin gerçek devrimci liderlerini yetiştirmediği, Parti içinde örgütlenmediği, işçi - aydın kaynaşmasını işçi sınıfı ilkeleri içinde partide gerçekleştirmeyi esas almıştır. İşçi sınıfının örgütlenme sorununun, çileli, sabırlı, uzun erimli ve fedakâr işçi sınıfı çalışmalarıyla, kitle faaliyetleriyle çözülebileceğine inanmıştır.

Gene TSİP, bugünkü konakta, Türkiye sosyalist hareketinin ajitasyon - propaganda döneminden örgütlenme dönemine geçişin partisidir, bir başka deyimle, ajitasyon - propaganda ve örgüt üçlüsünü gerçekleştirmenin sıkıntıları ve çabaları içindedir. Bu geçiş; işçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketin tek bir **GÜÇLÜ** merkezde bütünleşmesine, işçi sınıfımızın gerçek

devrimci liderlerinin parti - sendika (politik ve ekonomik mücadele) bağıntısını **güçlü bir merkezi siyasî otorite altında birleştirmesine**, tüm işçi sınıfı sosyalistlerinin ve işçi sınıfımızın tüm «en ileri unsurlarının» aynı örgütte yer almalarına kadar sürecektir.

TSİP, TÜRKİYE SOSYALİST HAREKETİNİN DAĞINIKLIĞINA NASIL BAKIYOR?

Bugün Türkiye sosyalist hareketi içinde dağınıklık, kavram kargaşası ve örgütsüzlük anarşisi halen devam etmektedir. TSİP'den başka sosyalist partiler kurulmuştur. Ayrıca, herhangi bir partiye bağlı olmayan sosyalist ve sosyalizan kişiler vardır.

Bu bakımdan, gerçeği görmek gerekir ki, Türkiye sosyalist hareketi bölünmüş durumdadır. Yetişmiş —yani sınıf bilincine ulaşmış— sosyalist işçi liderleri birden fazla parti veya gruba dağılmışlardır; farklı çizgiler ve örgütler vardır. Bu olgu, işçi sınıfı politik hareketinin nitel unsurlarının ve dolayısıyla işçi sınıfı politik hareketinin de bölünmüşlüğü demektir. Bu çizguya göz kapayıp, işçi sınıfının henüz bütün olarak sosyalizme kazanılamamış olduğunu abartıp, onu «kurtarıcısını bekleyen» bir «yiğit» olarak göremeyiz.

Ancak, bu olguyu tesbit ederken, Türkiye sosyalist hareketinin bugünkü dağınıklığı ile 12 Mart öncesindeki dağınıklığı arasındaki farkı da görmemiz gerekir.

12 Mart öncesindeki dağınıklık, giderek çözülen, ayrışan, merkezileşme eğilimlerinden uzaklaşmakta olan bir dağınıklık ve bölünmüşlüktü. Bugün, 1975 yılının Haziran ayında, 12 Mart öncesinden farklı bir durum vardır. Bugünkü bölünmüşlük ve dağınıklık, toparlanma prensiplerini ve çabalarını içeren, **temel ayrılıkların** kristalleşmeğe başladığı ve buna paralel olarak **temel prensip birliklerinin ve ideoloji birliklerinin** ortaya çıktığı bir dağınıklıktır. Bu bakımdan sosyalist hareketimizin bugünkü düzeyi ile 1971 başındaki düzeyi arasında **nitel** bir fark vardır.

Bugün, işçi sınıfı sosyalizminin artık popülizmden, küçük burjuva radikalizminden, sosyal demokrasiden kesin ayırım çizgileriyle ayrılmakta olması, şüphesiz ki, ilk bakışta sosyalizmin tabanını daraltıyor gibi görünmektedir. 1960 hele 1965 sonralarında 300-500 bin gibi rakamlarla ve «oy» sayısı ölçüsüne vurularak ölçülmeye çalışılan sosyalist potansiyel, işçi sınıfı sosyalizmi ile popülizmin, işçi sınıfı sosyalizmi ile sosyal demokrasinin, işçi sınıfı sosyalizmi ile küçük burjuva radikalizminin ayırım çizgisinde, nicel olarak belki bir ölçüde daralmıştır. CHP'nin bir yandan küçük burjuvaziden kaynaklanan popülist çizgisi, öte yandan tekelci sermayenin barışçıl sosyal demokrat alternatifi oluşu, küçük burjuva aydınlarını büyük ölçüde kendi sınıf konumlarının da gerektirdiği yere geri döndürmüştür.

Ancak ilk bakışta olumsuz görünen bu faktör, bugün için sosyal muhalefetin CHP çevresinde odaklanmış görünmesi, hele Türkiye şartlarında, geçici bir durumdur. Öte yandan, işçi sınıfı sosyalizminin en fazla ihtiyacı olan «nitel» güçlenme, bu arınmalardan da doğacaktır.

Bu ilk bakışta olumsuz görülebilecek objektif şart bir yana, bugünkü

dağınıklık, kendi içinde birleşme, toparlanma ve işçi sınıfının devrimci politik çizgisi ve ideolojisi etrafından merkezileşme tohumlarını önemli ölçüde taşımaktadır. Kavram kargaşası devam etmekle birlikte işçi sınıfı sosyalizmi ile işçi sınıfı dışındaki sol çizgiler arasındaki prensip ayrılıkları giderek netleşmektedir. Bu netleşme daha ileri boyutlara ulaştıkça, yani işçi sınıfı sosyalizminin ilkeleri Türkiye’de devrimci kadrolar ve işçi liderleri arasında daha çok kökleşip, yaygınlaştıkça bugün dağınık biçimde bulunan tüm işçi sınıfı sosyalistleri aynı yörünge içine girecekler ve tek bir merkez etrafında birleşeceklerdir.

Bu birleşme, toparlanma ve merkezileşme gerçekleştiği zaman, Türkiye «sol» undaki bölünmeler sona ermeyecek, ama temel bölünme **işçi sınıfı sosyalizmi** ile çeşitli «sosyalist» ve sol çizgiler arasındaki gerçek ayırım hattına, gerçek kampaşmaya ulaşacaktır. Böylece ilkesiz bölünmeler, yerini köklü ve ilkeli ayrılıklara; ilkesiz birlikler ise, yerini sağlam temeller üzerine kurulmuş ideolojik birliklere terkedecektir.

Türkiye sosyalist hareketinin bugünkü, durumunun 1971 başlarından nitelik bakımından farklı olduğunu belirtmiştik. Bu nitelik farklarının temelinde işçi sınıfının evrensel prensiplerinin yaygınlaşmış bulunması, işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin bütünleşme konağını yaşıyor olması, Türkiye şartlarını yanlış tahlil eden görüşlerin etkisinin azalmış bulunması gelmektedir. Sözkonusu nitelik farklarını somutlayalım :

- İşçi sınıfının öncülüğü ve sonuna kadar devrimci sınıf olduğu şeklindeki şaşmaz doğru, bugün çok daha geniş kadrolar tarafından ve yürekten benimsenmiştir. Gerçi 12 Martın hemen öncesinde de, herkes işçi sınıfı öncülüğü lâfını ağızdan eksik etmiyordu ama uygulama büyük ölçüde bu öncülükle çelişen eylemleri içeriyordu. Bugün işçi sınıfı öncülüğü gerçeği tartışılmaz biçimde kendini dayatmıştır.
- İşçi sınıfına olan inancın kökleşip yaygınlaşması, elbette işçi sınıfı biliminin daha geniş kadrolar tarafından benimsenmiş ve kavranılmış olmasına paraleldir. Bugün işçi sınıfının evrensel prensipleri, sosyalizmin biliminin temel ilkeleri çok daha geniş çevreler ve unsurlar tarafından özümlenmektedir.
- İşçi sınıfı sosyalizminin ilkelerinin özümlenmesi ve kökleşmesi, yaygınlaşması, dünya devrimci pratiğinde varolagelmüş temel sapmaların da giderek kesin olarak reddedilmesini ve açığa çıkarılmasını beraberinde getirmektedir. Böylece işçi sınıfı biliminin temel unsurlarından olan **enternasyonalizm** Türkiye sosyalist hareketi içinde giderek güçlenmektedir.
- Türkiye sosyalistlerinin dünya sosyalist sistemi ve uluslararası işçi sınıfı hareketi karşısındaki tutumu netliğe doğru gitmektedir. Geçmişte, işçi sınıfı biliminin kadrolar arasında köklü olmamasından, enternasyonalizmin zayıf kalmasından ve küçük burjuva keskinliği içindeki kadrolarda, bilimin değil heyecanların ve duyguların egemen olmasından dolayı dünya sosyalist sistemi ve uluslararası işçi sınıfı hareketi karşısında bilimsel olmayan görüşlerin yaygınlığı çok fazlaydı. Bugün bu bilimsizlik henüz tam aşıla-

mamış olduğu halde, işçi sınıfı sosyalistlerinin pek çoğu dünya sosyalist sistemi ve uluslararası işçi sınıfı hareketi önünde doğru tutum takınabilmektedirler. İşçi sınıfı enternasyonalizminin, bütünlüğünü bölücü tutumlar ve Maoculuğun bu bütünlüğe zarar veren etkileri işçi sınıfı sosyalistlerimizin büyük bir çoğunluğu tarafından tepkiyle karşılanmaktadır.

- 1971 başlarındaki durumdan farklı olan önemli bir nokta da, bilimin yaygınlaşıp kökleşmesine paralel olarak işçi sınıfı sosyalistlerinin önemli bir kısmının günümüzün somut meselesini doğru tespit etmiş olmalarıdır. Türkiye sosyalist hareketinin çıkmazını işçi sınıfının politik örgütlenmesinin güçsüz olmasında gören ve işçi sınıfının politik örgütlenmesi için enerjilerini yoğunlaştıran işçi sınıfı sosyalistleri, bugün ayrı ayrı çevrelere dağılmış olsalar bile **en genelinde** doğru hattı izliyorlar demektir.

Türkiye’de kendiliğinden gelme işçi hareketi ile sosyalist hareketi bütünleştirmek, kaynaştırmak tek bir merkezi otorite etrafında toplamak görevi esas görevimizdir. Bu görevin yerine getirilmesi çalışmalarında olan ve işçi sınıfı biliminin evrensel ilkelerini benimsemiş bulunan tüm işçi sınıfı sosyalistleri pratik içinde, aralarındaki ikincil görüş farklılıklarını da asgariye indirerek veya tamamen giderek işçi sınıfının merkezi siyasî otoritesini daha güçlü, daha etkin biçimde oluşturacaklardır.

- 1971’in ilk ayları ile 1975 ortaları arasındaki süreçte, sosyalist hareketin önemli nitel farklarından birisi de yanlış ideolojik ve pratik davranışların iflâs etmesinin getirdiği olumsuzluğun yanı sıra, bu yanlışların kazandırdığı derslerdir.

Örneğin, bir zamanlar küçük burjuva kuyrukçuluğunu savunan MDD’cilik tecrit olmuştur. Bugün devrimci kadrolar arasında küçük burjuvaziden, radikallerden bir atılıma bel bağlayan unsurlar hemen hemen yok gibidir.

Gene somut pratik içinde evrensel sol sapmalardan goşizmin yanılması daha iyi anlaşılmalıdır. Ama şimdilik işçi sınıfının politik örgütlenmesi güçlü olmadığı, işçi sınıfı biliminin yaygınlığı en geniş çevrelere ulaşmış, küçük burjuva ilericilerine, öğrenci gençliğin tümüne ulaşamadığı için, goşizm yanılması halen yer yer devam etmektedir. Ama gerek 12 Mart öncüsünün gerekse 12 Mart döneminin goşizminin, sol sapma düşünce ve davranışlarının verdiği dersler, birçok devrimciyi işçi sınıfı sosyalizminin prensiplerine yöneltmiştir.

- Bir başka önemli sapma olan popülizm - sendikalizm ve parlamentarizm iflâs etmiştir. CHP’nin İsmet Paşa çizgisine nazaran sola açılması ve sosyal demokrasi bayrağını ele alması, pek çok aristokrat ve bürokrat sendikacıyı oraya sevk etmiştir. Gene, bir yandan işçi bürokrasisi ve aristokrasisine dayanan sosyal demokrasi, öte yandan, popülizm yoluyla oy toplama sevdasında. Ama, popülizm, sendikalizm ve parlamentarizmin üçlüsü Türkiye sosyalist hareketinin dışına sürülüp çıkarılmıştır. Zaten 1960’ların sonlarında iyice iflâs eden bu üçlünün bugünkü CHP faktörüyle şansı bütünü azalmıştır. Önümüzdeki pratik süreçte, ilke beraberliklerini

ve ayrılıkları netleştikçe, bugün halen sosyalist kimliğini taşıyan bir kısım popülist ve parlamentarist ya da sendikalistler de sosyalizm hattının iyice dışına itileceklerdir.

- Bugün işçi sınıfı sosyalistlerinin, somut pratik görevin işçi sınıfının politik örgütlenmesi olduğunu tesbit ettiklerini yukarıda belirtmiştik. İşçi sınıfı sosyalistleri bu görevin devrimci yöntemlerini de uygulamaktadırlar. Tabandan kopuk sendika liderleriyle işçi sınıfının politik örgütlenmesinin sağlanmayacağını, işçi sınıfı politik örgütlenmesinin sendika tabanlarını ve fabrikaları esas alan uzun vadeli, sabırlı ve bilimsel çalışmalar sonucunda gerçekleşeceğini bilen işçi sınıfı sosyalistleri bu doğrultuda çalışma göstermektedirler. İşçi sınıfı sosyalistleri kısa vadeli, «flaş» başarıların değil, sabırlı çalışmaların nihai zaferi getireceğini bilirler. Bu bakımdan, asıl konu nitelik meselesi olduğuna göre, işçi sınıfı sosyalistleri 12 Mart öncesindekinden farklı olarak, sadece sendika tepelerini veya üniversiteleri değil, işçi semtlerini fabrikaları, sendika taban birimlerini esas alan bir pratik içindedirler. Böylece işçi sınıfının sosyalist liderleri yetişip örgütlendikçe, çoğaldıkça işçi sınıfının güçlü politik birliğinin ve politik merkezileşmesinin de maddî şartları ölçüde güçlenecektir. Çünkü işçi sınıfı bilimi, «birlik» sorununun devrimci çözümünü, işçi sınıfını esas alan ilkeler ve çalışmalar üzerine kurmaktadır.

BÖLÜNMÜŞLÜKTEN «BİRLİĞE»

Yukarıda belirttiğimiz olumluluklar, Türkiye sosyalist hareketinin bölünmüşlüğü içindeki «birlik» tohumlarının ta kendisidir.

TSİP, Türkiye'de devrimci birliğin önündeki en önemli engel olarak Türkiye'de PARTİ geleneğinin henüz yerleşmemiş olması gerçeğini görmektedir.

Türkiye'de egemen olan : PARTİ geleneği, PARTİ nosyonu ve PARTİ prensipleri değil, grupçuluk ve yuvarcılıktır. Bu kısır çemberin, bu **aydın döngüsünün** kırılmasının şartı ise, işçi sınıfı biliminin ilkelerini kökleştirmek ve işçi sınıfının liderlerini, sosyalist işçi liderlerini yetiştirmektir.

TSİP, bu çalışmaların da bir parti çatısı ve kollektif disiplini altında sürdürülmesini doğru görmüş ve aralarında ikincil ideolojik ayrılıklar taşıyan grupların bir parti içinde birleşmelerini önermiştir. Ancak bu şekilde, parti tüzüğü ve programı çerçevesinde sürdürülecek kitle çalışmaları ve ideolojik tartışmalar daha ileri (üst düzeyde) bir birliğin şartlarını hazırlayabilir kanısıyla yola çıkan TSİP, halen de bu görüşünü devam ettirmektedir.

Bu durumda, işçi sınıfının ileri düzeydeki politik birliği için işçi sınıfı sosyalistleri yukarıda olumluluklar olarak belirttiğimiz doğrultuda çalıştıkça; işçi sınıfının evrensel prensiplerinin, kökleşmesine hizmet ettikçe; sosyalist işçi liderlerini yetiştirip örgütledikçe; temel sapmalara karşı tavizsiz bir mücadele verdikçe; goşizmi, maoizmi, burjuva sosyalizmini büsbütün tecrit ettikçe; enternasyonalizmi yerleştirdikçe; dünya sosyalist sistemi ve uluslararası işçi sınıfı hareketi konusundaki görüş birliğini sağladıkça;

Türkiye'nin somut yapısı hakkında ayrıntılı bir ideolojik çalışmayı koydu-
ca temel birlikler ve temel ayrılıklar daha açıkça ortaya çıkacak, hareket
içindeki ayrılıklar işçi sınıfı sosyalizmi ile işçi sınıfı dışı «solculuk» arasın-
daki gerçek ayırım hattına ve kampaşmasına ulaşacaktır.

TSİP, birliğin temel ve sağlıklı şartını, böyle öngörmektedir. TSİP dev-
rimci birliğe giden yolda özellikle prensip mücadelesi verecektir. İlkesiz
birlikleri değil, önce ayrılıkların altını çizmeyi, sorunları çözmeyi önerecek-
tir. TSİP, önündeki ideolojik ve pratik görevleri şöyle tesbit etmektedir :

- Temel sapmalara karşı mücadele : Özellikle bir provokasyon çiz-
gisi niteliği taşıyan «Maoculuğun» Türkiye sol hareketi içinde büs-
bütün tecrit edilmesi için gerekli ideolojik ve pratik çalışma...
- Birtakım yiğit ve inanmış unsurları goşizmin yanılığısından kurtar-
mak için verilecek ideolojik mücadele...
- Burjuva ve küçük burjuva sosyalizminin her türlüünü sosyalist
hareket içinden tecrit etmek...
- Enternasyonalizmin yerleşip kökleşmesini sağlamak.. Ve dünya
sosyalist sistemi konusunda görüş birliğini güçlendirmek...
- Türkiye'nin somut şartları konusunda açıklayıcı çalışmalar yap-
mak; güçlü bir ideolojik merkezileşme için güçlü bir bilim temelli
kurmak...
- Bütün bu ideolojik çalışmaları, ana pratik görev olan işçi sınıfı po-
litik örgütlenmesi içinde yürütmek...

TSİP bu pratik ve ideolojik görevleri **dün üstlenmiştir bugün de bu**
görevleri sürdürmektedir. TSİP bu görevleri daha da layıkıyla yerine getir-
meğe çalışacaktır. Bu pratik süreç ve ideolojik çalışmalar, tartışmalar için-
de, TSİP dışında olan aynı doğrultuda çaba gösteren çeşitli sosyalist çev-
reler de vardır. Önümüzdeki ideolojik ve pratik süreç sık sık tekrarladığı-
mız gibi birlik ve ayrılık noktalarını sağlam temeller üzerinde netleştirecek-
tir. Ve TSİP «birlik» noktalarının «ayrılık»lara ağır basarcasına, «ayrılık»la-
rın dostluk - eleştiri - dostluk ilişkileri içinde üstesinden gelineceğine inan-
maktadır.

TSİP sosyalist hareketin birliğinin maddi şartını : **işçi sınıfı örgütlen-
mesi, işçi sınıfı pratiği ve sosyalist işçi liderleri** olarak görmektedir. Gene
TSİP, birliğin sübjektif ama çok önemli şartını da, Türkiye sosyalist ha-
reketi içinde adeta gelenekleşmiş bulunan yuvarcılık, grupçuluk veya frak-
siyonculuğun yıkılması olarak görmektedir. Bütün işçi sınıfı sosyalistleri,
ana görev olarak, işçi sınıfı biliminin temel prensiplerini ve enternasyo-
nalist ilkelerini yaygınlaştırmak ve derinleştirmek yolunda çaba gösterir-
ken, aynı zamanda Türkiye'de ayağı yere basan, Türkiye şartlarında an-
laşmış bir ideolojik birlik için çalışmalıdırlar. Ve ana çalışma alanı olarak
işçi sınıfının politik örgütlenmesi üzerine yoğunlaşmalıdırlar... Tüm çalış-
malar içinde TSİP'li olsun veya olmasın tüm işçi sınıfı sosyalistlerine dü-
şen görev adeta kanserleşmiş, müzminleşmiş olan yuvarcılık, grupçuluk,
fraksiyonculuk, ahbap çavuşluk ve çetecilik hastalığına karşı, sağlam te-
meller üzerinde mücadele vermektir.

15-16 Haziran'ın Beşinci yılında

Halkımızın emperyalizme ve faşizme karşı verdiği BAĞIMSIZLIK DEMOKRASI ve SOSYALİZM mücadelesi ve onun bir parçası olan güncel İŞ - EKMEK - HÜRRİYET kavgası, gün geçtikçe gelişiyor, güçleniyor. Ve dün olduğu gibi bugün de bu mücadelenin öncülüğünü İŞÇİ SINIFIMIZ yapıyor.

Türkiye işçileri her geçen gün uyanıyor, bilinçleniyor, örgütleniyor. Türkiye işçi sınıfı ekonomik ve sendikal mücadele boyutlarını aşip siyasî örgütlenme ve siyasî mücadele yolunda ilerliyor.

Burjuvazinin tüm baskılarına rağmen Türkiye işçi sınıfı sömürüye ve zulme karşı mücadele vere vere güçlenmiştir. 1960 sonrasında yeni bir

dinamizm kazanan işçi sınıfımız kendi mücadele tarihinin en önemli ve güçlü direnişini 15 - 16 Haziran 1970 günlerinde göstermiştir.

İşçi sınıfımızın giderek yükselen hareketini engellemek isteyen tekeli burjuvazi, tüm egemen güçler ve sözcüleri, bundan beş yıl önce 274 ve 275 sayılı kanunlarda sendikalaşma özgürlüğünü yok eden, ilerici sendikaları özellikle DİSK'i yok etmeyi amaçlayan gerici ve anti - demokratik değişiklikler yapmışlardı. AP'nin hazırladığı, bu tasarımı, DP ve CHP de desteklemişti. Gerici kanun bu şekilde parlamentodan geçince, İstanbul ve çevresindeki yüz bini aşkın işçi, demokratik kitle gösterilerine başlamışlar, Ankaralı devrimci işçiler de bu gösteriye katılmışlardı. 15 - 16 Haziran Demokratik İşçi Direnişi'nin toplumumuzdaki yankıları büyük olmuş, Türkiye'nin dört bir köşesindeki işçiler güçlü bir sınıf dayanışması göstererek hareketi desteklemişlerdi. Bunun da ötesinde zamanın iktidarı hemen sıkıyönetim ilân etmiş ve mahkemeler kurarak tutuklamalara başlamışlardı.

15 - 16 Haziran Demokratik İşçi Direnişi, aynı zamanda devrimci hareket içinde de büyük yankılar bulmuş ve işçi sınıfı öncülüğüne inanmayan «kuyrukçu» görüşlere ağır bir darbe indirerek, onların iflâsını çabuklaştırmıştı. İşçi sınıfının öncülüğü meselesinde tartışmalar yapan küçük burjuva devrimcilerine, ya da işçi sınıfının mücadelesini saptıran sendikalist ve parlamentarist eğilimlere karşı en kesin, en etkili cevabı, gene işçi sınıfımızın kendisi vermişti.

Bugün, 15 - 16 Haziran İşçi Direnişinin beşinci yılında, işçi sınıfımızın daha güçlü, daha örgütlü olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Ve en önemlisi, Türkiye İşçi Sınıfı, siyasî örgütlenme açısından yeni bir aşamaya varmıştır. Fabrikalardan, sendikalardan yetişen ve yetişmekte olan sosyalist işçi liderleri, işçi sınıfının evrensel ilkelerine, devrimci ideolojisine bağlı olarak örgütlenmektedirler. Böylece işçi sınıfımızın politik, ekonomik ve ideolojik mücadele üçlüsü siyasî örgütlenmenin öncülüğünde sağlamca gerçekleşme, bütünleşme sürecine girmektedir.

İşçi sınıfı sosyalizminin bugünkü en önemli, en acil görevi bu üçlü bütünlüğü, işçi sınıfının evrensel ilkeleri ve enternasyonalist ruhuyla, sağlam temeller üzerinde gerçekleştirmektir.

The logo consists of a large, light gray square containing three horizontal white bars of varying lengths, stacked vertically. Below the square, the word "TÜSTAV" is written in a large, bold, serif font.

TÜSTAV

Doğumunun 83. yıldönümünde Georgi Dimitrov'a saygı

18 Haziran 1882 : Georgi Dimitrov doğdu. 2 Temmuz 1949 : Georgi Dimitrov öldü. Arada 67 yıl var, 804 ay yani... Uzatın bunu, hafta, gün, saat, dakika, saniye... Ve bir saniyeye dahi rastlanmayacaktır ki, Georgi Dimitrov proletaryanın enternasyonal mücadelesinin bir mevziinde savaşıyor olmasın... Bir saniyeye dahi rastlanmayacaktır ki Georgi Dimitrov, yükselen, ya da pusuda bekleyen faşizme, işçi sınıfının öncülüğünde vurulan darbelerde ön safta yer almasın... Bir saniyeye dahi rastlanmayacaktır ki, Georgi Dimitrov, işçi sınıfının devrimci mücadelesi ve dünya halklarının kurtuluşu için dövüşüyor olmasın...

Doğumunun 83. yılında, Georgi Dimitrov'u saygıyla anmak, ancak onun bu 47 yıllık olağanüstü «savaş» ını bir kere daha anlatmak, yeryüzünün her yanındaki genç ve yaşlı sosyalistlere, bu büyük sosyalizm savaşçısının uluslararası işçi sınıfı hareketine «katkısını» hatırlatmakla anlam kazanır.

Dünya emekçileri, Dimitrov'u, üç büyük olaydaki «varlığı» ile tanıdılar. 1933'te Dimitrov, Alman faşizminin İmparatorluk Mahkemesi önünde, Leipzig'de anti-faşist mücadelenin en büyük savaşçısı idi. Kabaran ve Avrupa'nın başına kara bir kâbus gibi çöreklenen faşizm canavarı, Dünya halkları adına şiddetli tokatlardan birini, orada, Dimitrov'dan yedi. 1935'de Dimitrov, «çok milyonlu Komintern ordusunun» önderi olarak alkışlanıyordu. Komintern kongresinde okuduğu rapor, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm, barış mücadelesinin hedef, ilke, strateji ve taktiklerini, zengin bir bilgi hazinesi halinde işçi sınıfı sosyalistlerine sunuyordu. 1948'de Dimitrov, Bulgar Komünist Partisi'nin (BKP), faşizmin yıkılışından sonraki ilk kongresinde, yeni bir düzenin, inşa edilmekte olan yeni bir «toplumun» usta strateji olarak, yalnız Bulgar halkına değil, bütün halklara ışık tutuyordu.

Georgi Dimitrov Mihaylov, 18 Haziran 1882 günü Pernik Sancağı'nın (Bucak ile İlçe arası bir idari bölünüş), Kovaçevtsi köyünde doğdu. Babası Dimitir Mihaylov bir zenaatkârdı. Makedonyalı olduğu için, o dönemde Bulgaristan'da hüküm süren ırkçı siyasetten alabildiğine etkileniyor, bir mültecinin karşılaştığı bütün sorunları kendisi ve ailesi üzerinde alabildiğine duyuyordu. Nitekim, Dimitrov'un doğumundan sonra Radomir'e, daha sonra da Sofya'ya yerleşen bu yoksul makedon ailesi üzerinde eksik olmayan polis baskısı, sonunda Dimitir Mihaylov'u kaçmak zorunda bıraktı. Çocuk yaştaki Dimitrov'un ilk anıları, sık sık polisler tarafından basılan ve didik didik aranan, kısmen tahrip edilen bir evdi.

Baba Mihaylov ölünce, anne Paraşkeva Doseva ve sekiz çocuğu için yoksulluğun kavurucu baskısı katlanılmaz oldu. Sekiz çocuğun en büyüğü Georgi Dimitrov, ortaokulu bıraktı ve Sofya'da bir matbaada, mürettip çalışmasına başladı.

Sekiz kardeşiler. Sekizi de devrimci, sekizi de kendisini Bulgar ve dünya emekçilerinin kurtuluşuna adanmış ve bu adanmışlıklarını, olanca «gerçekliği» ile yaşamış insanlardı. En büyükleri Dimitrov'du. Onun küçüğü Konstantin, ünlü bir sendikacı, Sofya Basım işçilerinin önderi idi. Balkan savaşı patlak verdiğinde (1912 - 1913) henüz çocuk denecek yaşıydı ve bu savaşta öldü.

Nikola, Bulgaristan'da, çar polisinin devamlı takibinden kurtulmak için ülkeyi terketti ve bir başka çar'ın ülkesine, Rusya'ya gitti. Orada, Lenin'in partisinin Odesa örgütüne katıldı. Çar polisi, onu Odesa'da yakaladı ve Sibirya'ya sürdü. Nikola 1916'da Sibirya'da sürgün boylarında öldü.

Lüben, Boris ve en küçük erkek kardeş Todor, BKP'nin aktif üyeleriydiler. Lüben ve Boris'in ne zaman ve nerede öldükleri bilinmiyor. Bilinen bu iki devrimciyi Bulgar Çarının polisinin öldürdüğüdür. Bir de faşizme karşı savaşırken öldürülmüş oldukları biliniyor. En küçük erkek kardeş Todor ise BKP Sofya örgütünün en yiğit militanlarından biriydi. 1925 yılında tutuklandı. Uzun ve yıkıcı işkencelere rağmen konuşmadı ve faşizmin zindanlarında kurşunlandı.

Magdalena ve Elena, ağabeylerinin izinde yürüyen iki yiğit devrim savaşçısıydılar.

Ve Paraşkeva Ana. Sekiz yiğit devrimcinin anası. 1933'te Leipzig'de,

azgın Alman faşizminin mahkemesinin en ön sırasında başında siyah başörtüsü ile mağrur oturan, gözleriyle oğlunu selâmlayan, kucaklayan, faşist köpeklerin küçük düşürücü alaylarına, sataşmalarına, oğlu kadar pervasızca karşı koyan Paraşkev Ana...

Böyle bir aileden geliyordu Georgi Dimitrov. 13 Yaşında aralarına katıldığı Sofya basın işçileri arasında, günde 12 saat mürettip kasası başında ter döktü. Dimitrov matbaa işçiliğinin daha ilk yılında hayatının «ilk örgütlü savaşına» katıldı. Sofya basın emekçileri grevinde Georgi Dimitrov «yeni bir okula başladığını» yazacaktır yıllar sonra. 16 Yaşında ilk makalesi yayınlandı: «Sendika, işçi sınıfının bir savaş örgütüdür». 1899 Yılında grevleri başarıya ulaşan basın işçileri, bir sendika çatısı altına örgütlendiler. Sendikanın kurucu ve örgütleyicilerinden biri Georgi Dimitrov'du ve 17 yaşındaydı.

Basın işçilerinin ilk sendikası «Merkez Basım İşçileri Sendikası» 1894 yılında kurulmuştu. Dimitrov'un sınıf savaşının içine ilk adımlarını attığı örgüt bu oldu. Bulgaristan İşçi Sosyal Demokrat Partisi (BİSDP) yönetimindeki bu sendika çatısı altında genç Dimitrov, Marksizm ile karşılaştı. Bulgaristan'da devrimci marksist partinin kurucusu Dimitir Blagoev, Georgi Kirkov, Gavril Georgiev gibi marksistlerden ilk dersleri aldı. Devrimci eserleri, kitapları, makaleleri okumaya başladı. Parti kulübündeki konferansların en sadık izleyicisi genç Dimitrov'du.

Yirminci yüzyılın ilk üç yılı Bulgaristan'da devrimci parti içindeki yoğun bir ideolojik çalkantının süyüzüne çıktığı yıllardır. Parti (BİSDP) içinde iki kanat vardı: «Dar Sosyalistler» ve «Geniş Sosyalistler».

Geniş Sosyalistler denen oportünist kanat, menşevizmin, hatta 2. Enternasyonal partilerinin siyasetini savunmaktaydı. Bunlar, daha sonra «Genel Dava» hareketi diye anılacak olan bir sürü küçük burjuva partisi ile birleşmeyi savunuyorlar, işçi sınıfının «bağımsız» siyasetini reddediyorlar ve «geniş parti» anlayışlarının sonucu olarak, Parti'nin kapılarını «her gelene açma» gereğinden dem vuruyorlardı.

Blagoev'in başını çektiği Marksist kanat ise, Parti'nin proleter karakterini vurguladı, Marksizmin devrimci içeriğini savundu.

BİSDP içinde bu çalkantıların en kızıştığı günlerde, Georgi Dimitrov, Parti'ye girdi. Yıl 1902 idi. O günden itibaren Parti Dimitrov'un kaderi, hayatının anlamı ve hayatının «tüm» içeriği oldu. Parti ve Dimitrov birbirinden ayrı düşünülemez iki varlık, bir organizma oldular. Bu, Bulgar İşçi Sosyal Demokrat Partisi (BİSDP) üyesi Dimitrov için de böyleydi, Dünya İşçi Sınıfı Partisi (Enternasyonal) Genel Sekreteri Georgi Dimitrov için de...

1903 Yılında BİSDP parçalandı. Parçalanma Dimitrov'un aktif bir militanı olduğu Sofya örgütüne de yansdı. Georgi Dimitrov bu ayrılımda BİSDP (ds: Dar Sosyalistler) kanadında yer aldı. Dimitrov Basım İşçileri içindeki reformist görüşlerin savunucularına karşı kaleme aldığı sert bir polemikle dikkatleri daha da üstüne çekti. «Oportünizm ve Sendikalar» adlı makalesinde Dimitrov, Basım İşçileri Sendikası üyelerini, reformistlerin kışkırtmalarına ve entrikalarına karşı çıkmaya çağırırdı ve «Proleter sosyalizminin bayrağı altında toplanalım» dedi. Dimitrov daha o makalesiyle, en karmaşık fikirleri, işçilere nasıl en duru, en kavranılır şekilde anlata-

bileceğini kanıtlıyordu. Bu özellikle daha sonraki yıllarda onun yazı karakterinin en önemli niteliği olacaktır. Seçilmiş, özenle seçilmiş cümleler, kelimeler; duru bir anlatım ve en küçük bir açık kapı bırakmayan devrimci bir içerik; olağanüstü zenginlikte bir ideolojik kavrayış..

Georgi Dimitrov BİSDP (ds) içinde kısa zamanda tırmanmaya başladı. Disiplinli, kararlı, fedakâr ve savaşçı parti üyesi Georgi Dimitrov, 1904 yılında yapılan II. BİSDP Kongresinde delegeydi. Kongrenin Basın Komisyonuna üye seçildi. Daha sonra toplanan Genel İşçi Sendikaları Birliği Kuruluş Kongresi, Dimitrov'u, Genel İşçi Konseyi üyeliğine seçti. Birliğin Sofya örgütü sekreterliği de ona verilmişti. 1905'te Dimitrov, BİSDP (ds) Sofya Örgütü Sekreterliğine getirildi. Aynı zamanda, Genel İşçi Sendikaları Birliği'nin (bir konfederasyondur bu) Yazmanı oldu.

Yoksul bir makedon emekçisinin oğlu Georgi Dimitrov, Bulgar işçi sınıfı içinde durup dinlenmek bilmeksizin «örgütlenme» yapıyor, becerikli bir örgütçü, hünerli bir söz ustası, duru ve kavrayışlı bir yazar olarak sınıf savaşı içinde, daha sorumlu yerlere doğru tırmanıyordu.

O yıllarda, Bulgaristan'da kapitalizmin gelişmesi oldukça hızlı adımlar atıyordu. Sanayi, bankacılık ve dış ticaret gelişiyor, genişliyor ve uluslararası sermaye ile ürkek dirsek temaslarını aşır, bütünleşmeye başlıyordu. Bu, sömürünün artması, sınıf savaşının keskinleşmesi ve özellikle sendikal mücadelenin «sertleşmesi» demektir.

1905 - 1906 Yıllarında bir başka ülkede, bir başka Çar'a karşı burjuva demokratik nitelikte bir devrim yaşanırken, Bulgaristan'da da kitlevi grevler patlak veriyordu. 1906 Temmuz'unda, Pernik maden işçileri greve başladılar. BİSDP (ds) Merkez Komitesinin önerisiyle Georgi Dimitrov ve Georgi Kirkov bu grevin yönetimini doğrudan üstlerine aldılar. Yıllar sonra, Bulgaristan'da faşizm yıkılıp, halkın iktidarı kurulurken, Pernik madencileri «Pernik'te kazmanın sesi "Dimitrovla ileri" der» diye bir türkü söyleyeceklerdir.

Hükümet, 1906 Pernik madencileri grevini kırmak için dalkavukluktan, teröre kadar her yolu denedi. Toplu tutuklamalar oldu. Dimitrov da tutuklananlar arasındaydı. Ancak grev dalgası durmadı, sertleşen sosyal muhalefet karşısında Dimitrov serbest bırakıldı. Hapisten çıkar çıkmaz Sofya'da, Pernik Madencileri ile dayanışma mitingleri düzenlemeye başladı. Pernik grevi için Bulgaristan'ın sanayi merkezlerinde büyük bir dayanışma örgütlendi. Grev 35 gün sürdü ve önemli demokratik - ekonomik haklar kazanıldı. Dimitrov gerçek bir okuldan, parlak bir diploma almıştı. 1909'da daha yüksek bir okula kabul edildi ve BİSDP (ds)'nin merkez komitesine seçildi. Aynı zamanda bir çok sendikal örgütün, demokratik işçi kuruluşlarının da yöneticisi idi : Genel İşçi Birliği Sekreteri, Meslek Birliği Örgütü Başkanı, Sendika Komitesi Sekreteri ve Saymanı, Madenciler Federasyonu Sekreteri, İşçi Basım Birliği Merkez Yönetim Kurulu Başkanı...

Bu dönemde Dimitrov'u, yoğun bir yayın faaliyetinin de ortasında ve yöneticiliğinde görüyoruz. Çeşitli işçi gazetelerinde makaleleri, broşürleri yayınlanıyordu.

Bulgaristan'da gittikçe keskinleşen ve çetinleşen grev kavgalarının «canı» durumundaki Dimitrov, 28 yaşında ilk enternasyonal «tecrübeyi»

yaşadı. 1910 Yılında Brüksel'de toplanan Maden İşçileri Enternasyonal Kongresi, Georgi Dimitrov'un şahsında Bulgaristan işçi sınıfını selâmladı ve Dimitrov, Enternasyonal Madenciler Federasyonu Merkez Bürosu üyeliğine seçildi.

1912 Yazında, sendikalara sızmış bir ajan provokatörü, bir dizi yazı ile teşhir etti ve hapse düştü. Hapiste yazdığı «Karacami'den Mektuplar» adlı makale/anılar Bulgaristan'da geniş yankılar uyandırdı: Bu yazılarda, Karacami adlı zindanda, Bulgar devrimcilerine, hükümetin uyguladığı aşağılık işkenceler çıplak bir dille anlatılıyordu.

Bir işçi lideri olarak Dimitrov, Bulgar işçi sınıfının kurtuluşu ile işçi sınıfının enternasyonal kurtuluşu arasındaki diyalektik bağı her zaman için kusursuz bir üslûpla ve ihtirasla savundu, sergiledi ve geniş işçi yığınlarına bu bilinci maletme kavgası verdi. 1909'da İsveç'te, 1910'da Almanya'da, 1911'de Belçika ve Romanyada grev yapan, 1911'de Norveç ve Sırbistan'da azgın bir lokavt saldırısına uğrayan işçiler için, Bulgaristan'da yardım toplama kampanyaları, dayanışma grevleri örgütledi. Proleter enternasyonalizmi Dimitrov için tutkuyla savunulması gereken ve halkların kurtuluşuna giden biricik yoldu. Bulgaristan'da sınıf savaşının bütün aşamalarında, şartlar ne kadar elverişsiz olursa olsun, o, daima olayları enternasyonal planda değerlendiriyor, yazdıklarında bu enternasyonal ruhu haykırıyor, Sofya emekçileri arasında bu bilinci kökleştirmenin kavgasını veriyordu.

Bu konuda sadece lâfla da yetinmedi tabii. Henüz dar olan enternasyonal ilişkileri, uluslararası işçi sınıfı içinde henüz gereğince duyulmamış adı, onu kendi kabuğuna çekilmeye değil, hiç olmazsa komşu ülkeler proletaryasıyla ortak eylemler örgütlemeye yöneltiyordu. 1909'da Belgrat'ta, 1. Balkan Sosyal Demokrat Partileri Kongresine katıldı. Bu kongrede, daha sonra Yugoslav devrimcilerinin, Romen devrimcilerinin tanıklık edeceği üzere, Dimitrov, Balkan halkları arasındaki düşmanlıkların çözümü üstüne yapıcı öneriler getirdi ve bunları titizlikle savunup kabul ettirdi. Daha o zamandan Dimitrov, ulusal sorunların, ulusal kurtuluş hareketlerinin, proletaryanın mücadelesinden bağımsız olamayacağını görmüş, hepsinin temelinde gene o yüce proleter enternasyonalizmi ülküsünün yattığını tüm delegasyona kanıtlamıştı. Belgrat Kongresi devrimci içerikli kararlar aldı. Nitekim Belgrat Kongresinin ilkeleri ışığında düzenlenen Bulgaristan Genel İşçi Birliği ve Sırbistan Meslek Birliği örgütlerinin ortak toplantısında (1911) Dimitrov'un çabalarıyla, her iki ülke proletaryasının kapitalist sömürüye karşı ortak mücadele vermesi konusunda, taktik inceliklerle bezenmiş bir anlaşma yapıldı.

1912'de Balkan ülkelerinin, Osmanlı İmparatorluğu'na karşı başlattığı savaş zaten güçsüz olan Balkan ülkeleri Sosyal Demokrat Partilerini hazırlıksız yakaladı. Ama Dimitrov'u değil... Savaş yüzünden iyice gerileyen parti çalışmalarını yeni baştan örgütledi. Bulgar işçi sınıfı hareketinin büyük önderleri Blagoev ve Georgi Kirkov, Vasil Kolarov ve Gavril Georgiev ile birlikte, BİSDP (ds) saflarındaki birliği perçinledi. Nitekim savaş şartlarının azdırdığı şoven dalgaya rağmen 1913 yılında yapılan seçimlerde, BİSDP (ds)'nin liderleri, «işçi sınıfı sosyalistlerinin parlamenter mücadele-

yi nasıl değerlendirdiklerinin» parlak bir örneğini verdiler. Bulgar Meşrutî Parlamentosundaki BİSDP, Dimitir Blagoev önderliğinde, 18 iskemle elde etti. Parti'nin parlamento grup sekreterliğine Georgi Dimitrov seçildi.

Çar Ferdinant'a sadakat yemini etmek üzere ilk toplantısını yapan Bulgaristan parlamentosunda 18 işçi sınıfı sosyalisti (BİSDP - ds) gür bir sesle Çarı protesto ettiler. Balkan Savaşının getirdiği felâketlerin sorumlularının yargılanması, savaş süresince tutuklanan asker ve subaylar için af çıkarılmasını istediler.

Seçimlerden istediğini elde edemeyen hükümet parlamento dağıttı ve yeniden seçimlere gitme kararı aldı. Yeni seçimlerin arifesinde burjuvazinin ve Çar'ın bütün baskısı BİSDP (ds)'nin üstüne oldu. Dimitrov tutuklandı. Ancak baskılara rağmen Bulgar halkı oylarını demokrasi için kullandı. Tutuklu Dimitrov gene milletvekili seçildi ve parlamentoya girmek üzere hapisten çıktı.

Kovacevtsi köyünden çıkan genç makedon Georgi Dimitrov, Bulgar işçi sınıfı mücadelesinin en önde gelen liderlerinden biri olmuştu. 1914 Yılında büyük bir evren savaşının kara bulutları bütün Avrupa'nın üstüne çökmüşken, o, parlamento binasından, sendika merkezine, maden işçilerinin yatakhanelerinden Balkan işçi sendikalarının enternasyonal nitelik ve heyecandaki kongrelerine koşuyordu.

Denebilir ki Dimitrov gücünün son damlasına kadar proletaryanın mücadelesine adanmıştı kendini. Ve bu büyük devrimci, henüz Leipzig kahramanı faşizme karşı halkların, demokrasi mücadelesinin önderlerinden biri olmadan, henüz adı - ünü, Bulgaristan emekçileri arasında bilinen bir sosyalizm savaşçısı iken dahi «örgütlü» olmak ve «örgütlü» mücadele etmek ilkelerini taa kemiğinde duymuştu. Bu, onun bütün yaşamı boyunca, ikinci bir tabiatı haline gelecektir. Gerçekten mücadelesinin her anında Dimitrov ya bir örgütün içinde yer almış, o örgütün ona yüklediği bir görevi yerine getirmek için çabalamaktadır; ya da örgüt yoktur ve Dimitrov onu yaratmaktadır. Ama Komintern'in Avrupa'daki irili ufaklı bürolarını, kongrelerini, toplantılarını, ama Bulgaristan'da bir işçi sendikasını, bir fabrika komitesini... Nerede ve hangi şartlarla olursa olsun Dünya halklarının ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin bu büyük savaşçısı mutlaka ve mutlaka örgütlü idi, örgütçü idi.

Nitekim 1. Emperyalist Bölüşüm Savaşı boyunca Georgi Dimitrov işçileri örgütlemek, köylüleri örgütlemek, ideolojik bütünlüğü örgütlemek, bölünmüş işçi sendikalarını örgütlemek, anti - militarist gösterileri örgütlemek, şovenizme karşı yurtseverliği, Bulgaristan'da gittikçe etkisini artıran emperyalizme karşı, anti - emperyalist cepheyi örgütlemek için didindi ve savaştı. Tutuklandı. Serbest bırakıldı. Tekrar tutuklandı. Yeniden serbest kaldı. Kaçtı. Takma adlarla, takma kimliklerle adım adım Bulgaristan'ı dolaştı, sonra gene tutuklandı.

En son tutuklanışında, 29 Ağustos 1918'de, Sofya Merkez Hapishanesine kondu. O dönemde Bulgar Çiftçi Halk Birliği Partisi, savaştan dönen askerlerle birlikte ayaklandı. Dimitrov'un bebekliğinin ve çocukluğunun geçtiği küçük Radomir kentinde Bulgaristan Cumhuriyeti ilân edildi. Ne var ki Bulgar Çiftçi Halk Birliği Partisi ve partinin önderleri Aleksandr

Stamboliyski ve Rayko Daskolov'un «cumhuriyetleri» ömürsüz oldu. Bulgaristan burjuvazisi ayaklanmayı bastırdı. Ancak yükselen sosyal muhalefet yüzünden «gönlünce zalim ve kıyıcı» olamadı. Genel af ilân edildi. Afla birlikte hapisten çıkanlar arasında Georgi Dimitrov da vardı. (16 Aralık 1918).

Mayıs 1917'de Bulgar İşçi Sosyal Demokrat Partisi (dar sosyalistler) 22. Kongresi toplandı. Bu kongrede Parti'nin adı Bulgaristan Komünist Partisi olarak değiştirildi. BKP, Büyük Ekim Devriminden sonra uluslararası işçi sınıfı hareketini merkezileştirme savaşına giren Lenin'in çağrısına uydu ve 3. Enternasyonal'e girişi belgeleyen bir deklarasyonu kabul etti.

1918 - 1923 Yılları Bulgaristan'da Lenin'in tanınması, ilkelerinin katkılarının kavranması dönemidir. Lenin'in 21 eseri çevrildi ve yayınlandı. En sadık okuyuculardan biri de Dimitrov'du. Nitekim, kuruluşundan beri yöneticileri arasında yer aldığı Genel İşçi Sendikaları Birliği'nin Mayıs 1919'daki kongresinde ana raporu bizzat Dimitrov hazırladı ve okudu. Rapor, leninizmin ilkelerini ortodoks bir titizlikle savunuyor ve Bulgaristan işçi sınıfı hareketi ile enternasyonal işçi sınıfı hareketi arasındaki diyalektik ve tarih bağları vurguluyordu. Kongre, Bulgaristan işçi sendikalarının 3. Enternasyonal ilkelerini tam olarak benimsediğini ilân etti.

Savaş sonrasının derin ekonomik bunalımları içinde, özellikle işçi kitleleri arasında kol gezen yoksulluk ve burjuvazinin baskısı sonunda, işçi sınıfının ekonomik örgütlenmesi büyük adımlar attı. Kitlevi grevler patlak vermeye başladı. Dimitrov bir kere daha bu grev dalgasının göbeğinde yer aldı ve bir kere daha Pernik Maden işçilerinin grevini yönetti. 20 Şubat 1919'da Pernik grevini kırmak isteyen hükümete bağlı birliklerce tutuklandı. Özel bir tren Dimitrov'u Sofya'ya getirdi. Sofya garında, on binlerce endüstri işçisi Dimitrov'u karşıladı. Bir tutuklu değil bir kahraman, bir önder, bir işçi sınıfı savaşçısı gelmişti Sofya garına. Gardan, ordu karargâhına kadar Dimitrov ile birlikte on binlerce işçi yürüdü. Hükümet, Dimitrov'un serbest bırakılması emrini verene kadar bu büyük kalabalık ordu karargâhının önünden bir adım bile kimildamadı. Dimitrov serbest bırakıldı.

Ardında Georgi Dimitrov Demiryolu ve Telgraf - Posta işçilerinin büyük grevini örgütledi ve yönetti. Bu büyük grev 55 gün sürdü. Sonunda grev kırıldı. Dimitrov yenmeyi yenilgilerden öğrenen büyük işçi önderlerinin hamurundandı. İlk yenilmiş proletaryaya umut, güven ve cesaret verdi. Ardından serinkanlı teşhislerle yenilginin sebeplerini araştırdı: Bulgar işçi sınıfı içinde gerekli birlik sağlanamamıştı ve yenilgi bu yüzden, sadece bu yüzden kaçınılmazdı.

Dimitrov'un yönetiminde BKP militanlarının sabırlı, kahırlı çalışmaları sonunda BKP çizgisindeki Genel İşçi Sendikaları Birliği ile reformistlerin (bugünkü anlamıyla), sosyal demokratların güdümündeki Genel Davacılar İşçi Birliği'nin birleşmesini sağladı. İdeolojik anlamda aralarında derin farklar bulunan, «eksik» bir birlikti bu. Halâ pek çok sendika oportünistlerin, reformistlerin kontrolünde idi. Ancak 1920 yılında işçi sınıfının ekonomik örgütlenmesi güçlü bir birliğe kavuşmuştu ve bunun mimarı Dimitrov'du.

1920 Mart'ında yeniden genel seçim yapıldı. Aleksandr Stamboliyski'nin Bulgar Çiftçi Halk Partisi çoğunluğu kazandı. BKP ise büyük bir sıçrama yapmış ve parlamentoda tam 50 iskemleye sahip olmuştu.

Milletvekili ve sendika yöneticisi Dimitrov 1920 Kasım'ında Balkan - Tuna Ülkeleri Sendikalar Konferansını örgütledi. Bu konferansa bağlı olarak Halklararası Meslek Birlikleri Konsey'i organı olarak çalışacak bir İşçi Sendikaları Birliği Sekretaryası oluşturdu. Sekretarya'nın başına Dimitrov seçildi. Böylece Dimitrov, bir işçi lideri olarak Bulgaristan sınırlarını «fiilen» geçiyor ve Balkan Ülkeleri Devrimci Meslek Birliklerinin başında enternasyonal karakterli bir işçi/emekçi örgütünün yöneticisi oluyordu.

1920'de Dimitrov ve omuzdaşı, arkadaşı, yoldaşı Vasil Kolarov Komintern'in 2. Kongresine BKP temsilcileri olarak gönderildiler. Ancak komşu ülkelerdeki özel koşullar yüzünden Kolarov ve Dimitrov, Varna'dan Odesa'ya iki sandalla gitmeye mecbur kaldılar. Varna'dan ayrıldılar. Ama Romen deniz polisi iki arkadaşı ele geçirdi ve hapsedti. Ancak Romen işçilerinin büyük kitle gösterileri, Sovyetler Birliği'nin diplomatik baskıları sonucu serbest kalabildiler. Dimitrov Avusturya'ya gitti. Orada, İtalyan Sosyalist Partisi'nin Livorno Kongresinden, Komintern'in 3. Kongresi delege seçimi toplantısına, Avusturya Sosyal Demokrat Partisi içindeki çeşitli büro çalışmalarından, sürgündeki Bulgar devrimcileri ve mültecileri arasında «Karas» takma adıyla devrimci ajitasyon - propaganda çalışmalarına kadar yoğun, yorucu ve fakat daha sonraki yıllarda başına geçeceği Komintern için mükemmel bir hazırlık, zengin bir enternasyonal görgü ve deney sağlayan çalışmalarda bulundu.

Ve 1921 Şubat'ında Georgi Dimitrov Moskova'ya vardı. Vladimir İlyiç Lenin ile karşılaştı. Tanıştılar. Dimitrov, proletaryanın bu eşsiz öncüsüne Bulgaristan'daki eylemlerini anlattı. Parti'sini, BKP'yi anlattı. Bulgaristan'da geniş emekçi kitlelerin görülmemiş bir hızla politize olduğunu, BKP'nin iktidarı almaya hazırlandığını söyledi.

Dimitrov sonrasını kendi anlatıyor: «Lenin güldü. Dostça, en küçük bir umut da vermeksizin güldü. "Benim öğüdüm şudur: Hevese kapılmayın. Ezileceksiniz. Gerici güçler halâ güçlü. Sizse henüz hazır değilsiniz. İktidarı almak karmaşık bir mücadeleyi ve bu mücadeleyi yürütecek çelikten bir parti'yi zorunlu kılar. Siz henüz hazır değilsiniz. Ezileceksiniz... Ardından bizi, henüz olgunlaşmayan amaçları gerçekleştirmeye çalışmama-ya çağırdı. Uyarıyordu. Dostça, yapıcı bir üslupla ve fakat gerçekten kıl payı sapmadan. Genç işçi sınıfını örgütlememizi öğütledi. İşçi - köylü ittifakını gerçekleştirmemizin gereğinden ve zorunluluğundan sözetti.»

Bu görüşme Dimitrov'u çok etkiledi. Moskova'da bir dizi enternasyonal işçi örgütleri toplantısına katıldı. Sendika Birliklerinin Komintern Merkez Konseyine üye seçildi. Sendikalar Enternasyonalinin 19 Kasım'dan 2 Aralık'a (1922) kadar süren 2. Kongresinin çeşitli oturumlarında aktif görevler aldı. Bu kongre Dimitrov'u Sendikalar Enternasyonal Yürütme Kurulu üyeliğine seçti.

Dimitrov yeniden yurduna döndü. Seçim yenilgisinin şaşkınlığından sıyrılan Bulgar burjuvazisi silkinmiş ve Naroden Sgovor (Halk Birliği) adlı bir faşist cephe oluşturmuştu. Savaş tazminatlarının yükünü sırtından at-

mak ve emekçi halka yüklemek hesabındaydı. İktidardaki Bulgar Çiftçi Halk Birliği Partisi buna engel sayılıyordu. Üstelik BKP ile de ittifak halindeydi. BKP ise Dimitrov'un ideolojik önderliğinde Faşizme Karşı Birleşik Cephe taktiğinin yığınlara mololması için yoğun bir çaba içindeydi.

Ancak —kendileri farkında olmadan— derin bölünmelere uğramış olan iktidardaki Bulgar Çiftçi Halk Birliği Partisi (BÇHBP), yükselen faşist dalgayı görmüyor, iktidarını sağlam sanıyor ve iktidarlara için yegane tehlikenin BKP olduğunu düşünüyordu. İki parti arasındaki ilişkiler gerginleşti. Faşizmin darbesi için objektif ve subjektif şartlar oluşuyordu. 9 Haziran 1923'te bir darbe ile BÇHBP iktidarı devirdi. Stamboliyski öldürüldü. Bütün emekçiler üzerinde yoğun bir terör başladı. İşte bu dönüm noktasında BKP Merkez Komitesi, daha sonra korkunç sonuçlara yolaçan tarihsel bir hata yaptı ve işçi sınıfını, faşizmin saldırısına karşı fiili savaşa çağıracağına anlamsız bir «tarafsızlık» siyasetini korudu.

Dimitrov, Merkez Komite üyesi olarak bölüştüğü yanlışlığı ve hatayı teşhis etti. Mükemmel bir özeleştirme yaptı ve özellikle işçi örgütleri arasında yeşeren yılgınlık tohumlarını temizlemeye koyuldu. Büyük kavga arkadaşı Vasil Kolarov'u yurtdışından yardıma çağırıldı. Kolarov o sırada Komintern Genel Sekreteri idi. O da yurduna geldi. 5 - 7 Ağustos günlerinde toplanan BKP Merkez Komitesi, yanlış siyaseti mahkum etti ve faşizme karşı silâhli ayaklanma kararı aldı.

Dimitrov «Faşizme Karşı Birleşik Cephe» üstüne zengin bir literatürün başlıca yaratıcısı oldu. BKP organında 1923 Ağustos ve Eylül aylarında yayınlanan bu seri yazılar, yalnız Bulgar halkının değil ve yalnız 1923 yılının değil bütün halkların ve bütün zamanların, faşizme karşı mücadelede el kitabı, temel kitabı oldular. Dimitrov üstün bir teorik yetkinlikle faşizmin, yalnızca sosyalizme ve sosyalistlere karşı değil, demokrasiye karşı ve halkın tümüne karşı burjuvazinin ve uluslararası monopollerin zorbaca saldırısı olduğunu kanıtladı. Özellikle işçi - köylü ittifakı üzerinde duruyor ve bu ittifak kurulmadıkça ne demokrasinin ne de sosyalist devrimin başarıya ulaşamayacağını ardarda vurguluyordu. Bu konuda şöyle yazdı :

«Emekçilerin Birleşik Cephesi kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bugün, bu cepheye karşı koyan, emekçi halkın çıkarına, hak ve yaşamına, güvenliğine karşı, o ülkenin özgürlük ve bağımsızlığına karşı, gericilerin, büyük halk yığınlarına karşı kapitalist azınlığın, faşizmin aciz bir maşasıdır».

BKP geniş halk yığınlarını faşizme karşı fiili ayaklanmaya çağırıyor, propaganda ve silâhli hareket için örgütlenmeye hız veriyordu. Darbe ile iktidarı ele alan faşizm de boş durmuyordu. 12 Eylül 1923'de ülkedeki tüm sosyalistleri tutuklama harekâtı başladı. Dimitrov faşist çemberi yardı ve yakalanmadı. Anti-faşist silâhli ayaklanmanın tarihi 22 Eylül'ü 23 Eylül'e bağlayan gece olarak tesbit edildi. Genel Devrimçi Komite üç kişiden oluşmuştu : Georgi Dimitrov, Vasil Kolarov, Gavril Genov.

Dünyanın ilk silâhli anti-faşist ayaklanması olan Eylül Harekâtı 23 Eylül 1923'te başladı. Kolarov'un sağladığı enternasyonal desteğe, Komintern'in değerli kılavuzluğuna ve özellikle Dimitrov'un kusursuz teorisine rağmen Faşizme Karşı Birleşik Cephe yenilgiye uğradı.

Bir yenilgi daha ve Dimitrov, bir yenilgiden daha tarihsel dersler ve sonuçlar çıkarmasını bildi. Eksik olan neydi? sorusuna net bir cevap verdi : BKP kadroları henüz leninist bir partinin iç bütünlüğüne, tutarlılığına ve disiplinine ulaşmamıştır. Yıllar sonra Leipzig Duruşmasında şöyle diyecektir :

«Ben, bu kahramanca ayaklanma ile kıvanç duyarım. Esef ettiğim bir şey varsa, o da benim ve partimin o zamanlar henüz gerçek leninist parti olamayışımızdır. Bu yüzden biz, öncülüğünü proleterlerin yaptığı bu tarihsel halk ayaklanmasını iyi örgütleyip başaramadık.»

Ancak halk hareketi bastırılmış ve faşizm olanca ağırlığı ile Bulgar halkının başına çökmüştü. Kolarov ve Dimitrov ülkeyi terketmek zorunda kaldılar. Daha Yugoslavya sınırına varır varmaz ünlü ve tarihsel bir belge niteliği taşıyan ortak - açık mektuplarını yayınladılar. Bulgar proletaryasına şu çağrışı yapıyorlardı :

«Yılmayınız. Egemenliklerinin elden gitme korkusuyla kanlı bir terör kuran, beyaz ordu artıklarından derilip çatılmış güruh, emekçiler ülkesi Bulgaristan'ın savaşı ruğunu yerle bir etmekte başarı kazanamayacaktır. Yılmayınız. Yenilgi, bizlere yenmeyi öğretecektir.»

Bu çağrı Bulgaristan'da elden ele dolaştı. İki büyük devrimcinin sade fakat güçlü bir dille yazdıkları bir kılavuz oldu bu mektup. BKP bu ilkelere dayanarak, yıllar boyu sürecektir illegal bir çalışmanın hazırlığına ve pratiğine başladı. Leninizmin sarsılmaz doğruları, leninci taktiklerin ve metodların BKP militanlarınca gitgide daha iyi sindirilmesi, benimsenmesi ve hayata geçirilmesi olumlu gelişmelerdi kuşkusuz. Ancak Dimitrov ve Kolarov gibi en seçkin iki önderinden yoksun kalan BKP içinde, «aşırı sol» unsurlar da sivrilmeye başlamışlardı.

Kolarov ve Dimitrov Yugoslavya'dan sonra Avusturya'ya geçtiler ve 1923 yılı 15 Temmuz'unda BKP'nin Dış Büro'sunu oluşturdular. Kısa süre sonra, aynı zamanda Komintern Genel Sekreteri olan Vasil Kolarov, Moskova'ya gidince BKP Dışbüro'sunun yönetimi ve tüm sorumluluğu Dimitrov'un omuzlarına kaldı. Viyana'da geçen bir buçuk yılda Dimitrov, hem faşist Bulgaristan hükümetinin ajanlarının kendisini deşifre etmesinden hem de bizzat Avusturya polisinden korunarak, ağır bir illegal çalışma içindeydi. Viyana'da BKP Dışbüro'sunun organı olan İşçi Gazetesi'ni çıkardı. İşçi Gazetesi'nin başyazarı, yazarı, düzeltmeni, teknik sekreteri, dağıtımcısı, bir kişiydi hep : Georgi Dimitrov. Özellikle dağıtım ve dağıtımın örgütlenmesi, Bulgaristan'ın ücra kasabalarına kadar yayının iletilmesi, üstün yetenekleri gerektiriyordu. Parti kavramı ve anti-faşist mücadele üstüne yetkin makalelerin yer aldığı İşçi Gazetesi, Dimitrov'un kurduğu illegal kanallardan, parti kuryelerince dağıtıldı ve ücra kentlere, kasabalara kadar ulaştı. O günlerde BKP içinde Komintern ile bağların kesilmesini, ülkede süregelen faşizme karşı «ayaklanma» nın «maceracılık» ilân edilmesini isteyen likidatör bir gruba karşı Dimitrov, BKP Merkez Komitesinin yanında yer aldı ve onları üstün ideolojik silâhlarla donattı.

1923 Yazında Dimitrov, BKP'nin durumunu ele alan Komintern Yürütme Kurulu ile görüşmek üzere Moskova'ya geçti.

1924 Yılı Mayıs'ında ise BKP'nin «Vitoş Kongresi» diye anılan ilk ille-

gal kongresi toplandı, Dimitrov bu toplantıya katılmadı. Ancak kongre, Dimitrov ve Kolarov'u Merkez Komite üyeliğine seçti.

1924 Sonbaharında ise BKP içinde son derece tehlikeli, aşırı sol bir kanadın başını çektiği «silâhli ayaklanma» önerisi yayılmağa başladı. Kolarov ve Dimitrov ülkedeki güçler dengesinin titiz birer tahlilini yaptılar ve silâhli ayaklanmanın ertelenmesini önerdiler. Sorun gitgide ciddileşti ve Komintern Yürütme Kurulu gündemine alındı. Komintern Dimitrov ve Kolarov'un tezlerini onayladı ve ayaklanmanın ertelenmesini istedi. Ancak BKP'nin özellikle askerî örgütünde yuvalanan aşırı solcu sapmanın «çilgınlığı» önlenemedi. 16 Nisan 1925'de Sofya Katedrali kundaklandı. Faşist hükümet için bulunmaz bir fırsattı bu. Faşizmin kanlı darbesi, tek cephe halinde birleşmeye çabalayan BKP ve Bulgar Çiftçi Halk Birliği'nin en seçkin kadrolarının üstüne indi. En iyi unsurlar «telef» oldu ve ülkedeki devrimci hareket ağır bir baskı dönemine girdi.

Dimitrov BKP'nin kalan kadrolarını toparlamaya girişti. Kolarov'la ortak mektuplarındaki tezler bir kere daha geçerlik kazandı : Yenilgiden ders alınacak ve yenmeyi, yenilerek öğrenecekti Bulgar işçi sınıfı.

BKP, faşist darbe sonrasında iç örgütlenmesini yeniden düzenleme savaşı verirken, Dimitrov da büyük ağırlığını enternasyonal işçi sınıfı hareketinin birliğine verdi. Balkan Komünist Prezidyumu'nun çekirdeğini oluşturdu. Ardından 1924 Nisan'ında Komintern Yürütme Kurulu temsilcisi olarak «Osvald» takma adıyla Avusturya Komünist Partisi'nin (AKP) Merkez Komitesi oturumlarına katıldı. AKP ile Komintern arasındaki ilişkileri ve tartışmaları yürüttü, yönetti.

Enternasyonal işçi sınıfı hareketi içinde güvenilir bir örgütçü, yetenekli bir yazar ve polemikçi, fedakâr bir militan olarak ünü gitgide yaygınlaşan Georgi Dimitrov 1924 yazında Komintern Merkez Komitesi yedek üyeliğine seçildi. 1925 Baharında ise Komintern Plenumunun (asil ve yedeklerle toplanan organ) oturumlarına katıldı. Plenumun sonunda Dimitrov artık bütün zamanını Komintern için harcayan, uluslararası bir sosyalist lider ve Komintern görevlisi idi. Komintern'in «lendersekreter» adı verilen daimî komisyonlarından, Polonya - Baltık ülkeleri Lendersekreterliğine Dimitrov getirildi. 1927'ye kadar Dimitrov'un Polonya, Finlandiya, Letonya, Litva, Estonya Komünist Partilerinin çeşitli sorunlarına çözüm ararken görüyoruz. Bu arada üyesi bulunduğu Balkan Lendersekreterliğinin çalışmalarına da katılıyordu. O yıllarda Sovyetler Birliği'nde, SBK içinde patlak veren Troçkist muhalefetin, çeşitli ülkelerdeki yandaşları ile birleşerek enternasyonal bir muhalefet, bir fraksiyon oluşturmaya karşı çıkan Dimitrov, bu fraksiyona karşı, enternasyonal planda mücadele edilmesi gerektiğini savundu ve bu çalışmayı örgütledi.

1927'nin ilk aylarından itibaren yıl sonuna kadar BKP'nin sorunları üstüne çalıştı. BKP'nin İkinci Kongresi 8 Aralık 1927 - 15 Ocak 1928 günleri arasında Berlin'de toplandı. Kongre'de aşırı sol ağır bastı. Dimitrov ve Kolarov'un başında bulunduğu leninist kanat, parti üstündeki kontrolü tam olarak kuramadı. Kongre sonrasında Dimitrov'u, taa 1933'e kadar sürecektir olan ve Bela Kun'un deyimiyle «Sekiz kollu, dört beyinli, yüz gözlü bir canavarın üstesinden gelebileceği» çetrefil sorunlar, Komintern'in, BKP'

nin, AKP'nin çeşitli örgütsel meseleleri ile cebelleşirken görüyoruz. Özellikle BKP içindeki çalışmaları, BKP Merkez Komitesinde aşırı solculara karşı Kolarov'la birlikte azınlıkta kaldıkları için iyi yürümüyor, binbir sorunu birlikte getiriyordu. Aşırı solcu kanadın BKP üzerindeki hakimiyeti partiyi derinden derine etkiliyor ve çalışmalarını köstekliyordu. O yıllarda Dimitrov ısrarla soruyordu: «Baylar! Partimiz iktidara mı gidecektir, sol lafazanlığın batağına mı? Aidatları düzenli toplayıp tıkanmış illegal kanalları yeniden örgütleyecek miyiz, yoksa "Çocukluk Hastalığı"nın virüsüyle yatalak mı olacağız?». Bu tarihsel uyarılar gerekli etkiyi yaratamadı. Hatta aşırı sol, Komintern içinde bile taraftarlar buluyordu. Bu arada Komintern, BKP Dışbürosu'nu, Avusturya'dan Moskova'ya taşıma talimatını verdi. Dışbüro yeniden oluturuldu ve Vasil Kolarov, Petir İskrov ve Bella Kun (Komintern Yürütme Kurulu üyesi ve Macar Sosyalist Hareketi lideri) Dışbüro komitesine seçildiler.

Aynı günlerde Dimitrov, Avrupa'da sinsice ve hızla kabaran faşizm dalgasını görüyordu. Bu amaçla Komintern'in kanatları altında Amsterdam'da Savaşa Karşı Uluslararası Savaş Komitesi'ni oluşturdu. Kendisi de komitede görev aldı.

1932 Yılı sonunda Dimitrov, Savaş Komitesi toplantısına katılmak üzere Paris'e gitti ve 1933 Ocak'ında yeniden Berlin'e döndü. Aynı günlerde faşizm tehlikesi, tehlike olmaktan çıkıp fiili bir güç haline gelmişti. Nitekim 30 Ocak 1933 günü Çekoslovak Ordusunun eski onbaşı Adolf Hitler hükümeti ele geçirdi. Alman Reich'ında artık Alman faşizminin kaz adımları yükseliyordu ve Almanya'nın bütün demokratik güçleri ve hele II. Enternasyonal'in ihanet çizgisinin sadık uşakları olan Alman Sosyal Demokrat Partisi yöneticileri Otto Braun ve Karl Severing halkın üstüne çullanan bu kara tehlikeyi budalaca bir «sırtıyla izlemekle» yetiniyorlardı.

Faşizmin son derece ağır koşulları altında Dimitrov Berlin'de çalışmasına devam etti. 1933 Şubat ortalarında bir ara Viyana'ya gitti ve Şubat sonuna doğru gene Berlin'e döndü. 27 Şubat'ı 28 Şubat'a bağlayan gece ise, Münich Garından kalkan bir tren Dimitrov'u Berlin'e getiriyordu. Berlin'de sabah gazeteleri, Reichstag'ın kundaklanarak yakıldığını yazıyorlardı. Alman Parlamento binası yakılmıştı ve yangının kızıl alevleri henüz yükselmeye başlarken Nazi haydut çetesinin ele başları Adolf Hitler, Hermann Georing, Franz Von Papen ve Nazi propagandasının mimarı Dr. Josef Goebels uludular:

«Reichstag'ı komünistler yaktı. Şimdi artık onları demir bir yumrukla yok etmemize kimse engel olamaz. Bu tanrısal bir belirtidir.»

Bir süre avidir başladı. Sosyalist parlamenterler, sosyalist liderler, binlerce militan işçi, birçok işçi sınıfı sosyalisti, Alman devrimci hareketinin en yiğit çocukları faşizmin pençesine yakalandılar ve Gestapo zindanlarına tıklandılar. Faşizmin en kanlı ve kara yüzüyle egemenliğini ilân etmişti.

Dimitrov daha sabah gazetelerini okurken yanılmaz bir durulukla teşhisini koydu: Bu bir provokasyondur! Reichstag'ın kundaklanmasından sadece ve sadece nazilerin çıkarı vardır. Bu bir provokasyondur». Bu sapsade yargı, daha sonra faşizmi yerden yere çalan Leipzig Savaşçısının savunmasının (ya da hücumunun) temelini oluşturacaktır.

Terör olanca azgınlığı ile sürdü. Van Der Zoupe adlı bir Hollanda Komünist Partisi üyesi daha yangın gecesi, Reichstag'dan, alevlerin arasından çıkarken yakalanmıştı (!) ve hemen itiraf etmişti: «Reichstag'ı ben yaktım.»

Ancak Van Der Loupe küçük bir araçtı. Hitler'in kanlı iştihası için daha büyük ve daha «inandırıcı» bir yeme ihtiyaç vardı.

Bu yem 9 Mayıs 1933 sabahı bulundu. Avusturya'ya geçmeğe hazırlanan Georgi Dimitrov ve BKP'nin sürgündeki iki üyesi Blagoy Popov ve Vasil Tanev, «Reichstag'ı kundaklama suçukla» tutuklandılar.

Georgi Dimitrov'un faşizme karşı mücadelesinin bir bölümü başlamıştı. Ve faşizm, özgürlük, demokrasi ve sosyalizm savaşçılarından ilk tokadı yemeğe hazırlanıyordu. Üstelik bunu kendi aramıştı.

Bu açık bir savaştı. Bir yanda çok milyonlu Komintern ordusunun yiğit önderlerinden biri, karşısında faşizm. Bu eşitsiz bir savaştı. Dimitrov yapayalnızdı. Üstelik altı aydan uzun süredir faşizmin zindanında, bileklerinde kelepçe, ayaklarında pranga ile yaşamıştı.

Faşizmin karşısında bükülmeyen çelik iradesi ile Dimitrov, mücadelesine, kendi deyimiyle «savaşına» daha duruşma başlamadan, sorgu sırasında yön vermişti. O mahkemenin, dava safahatının gelişmelerine göre yön değiştiren değil, kendisini hapisten kurtarmaya yönelik değil, faşizmin karşısında, sosyalizmi savunan, dünya proletaryasını savunan, Bulgaristan devrimcilerini savunan, Alman Komünist Partisi'ni savunan bir yol izliyordu. En önemlisi Dimitrov sadece savunmuyordu, hatta belki de hiç savunmuyordu: Georgi Dimitrov saldırıyordu. Darbesini birbiri ardına, acımasız bir şekilde faşizmin bağına indiriyor, her darbe faşizmin bağına bir gedik açıyordu.

«Kömürün ve Demirin patronları» Prusya finans kapitali, Alman halkını bir manyağın ardına takabilmek için güçlü ve etkili bir propagandaya ihtiyaç duyuyorlardı. Alman halkı faşizmin kurtarıcılığını benliğinde duymalıdır! Bir leitmotiv aralıksız işliyordu: Düşman soldadır! Propagandanın temeli buydu: Düşman soldadır!..

Dimitrov ise «sol» un en yüce, en etkili temsilcilerinden biri değil miydi? İşte bu yüzden «kömürün ve demirin patronları» Dimitrov'un çevresinde bir şeytan çemberi oluşturdular.

O günlerin Almanya'sını bir Danimarkalı devrimci yazar Martin Andersen Nexsau şöyle anlatıyor .

«Bugün (1933) açıkça alıp yürüyen herşey, daha 1914 Savaşından önce de vardı. Gizliden gizliye vardı... Gericilik başka yerlerde de vardı ama junkerlerin prusyası dünya gericiliğinin gerçek bir korunmuş bölgesiydi... Almanya görünüşte özenle işlenmiş bir toprağa benziyordu. Ama burada vahşet her an yeniden başgösterebilir ve herşeyi boğup yokede-bilirdi...»

Nitekim öyle oldu. Alman tekellerinin, emperyalist özlemlerine cevap vermek üzere iktidara getirilmiş bir manyak ve katil ile ona köpekçe bağlı bir katiller, morfinmanlar, hırsızlar çetesi, halkın en temel özgürlüklerine hayasızca saldırmağa başladılar. Özgürlükleri yok etmenin sloganı ise aynı idi: Düşman soldadır.

«Soldaki düşman» Georgi Dimitrov büyük savaşına hazırlanırken, Almanya'nın bütün eyaletlerinde Sosyal Demokrat II. Enternasyonalci partiler de aynı hummaya tutulmuşlar ve propagandalarını aynı acınası tema üstüne oturtmaya çabalıyorlardı : «Düşman soldadır doğru. Ama bu düşmana karşı en güvenilir süpab, solu önleyebilecek en etkili çare biziz. Biz iktidara getiriniz.» Oysa Prusya tekelleri, solu kimin «iyi» önleyeceğini iyi biliyorlardı. Hele bu iki cami arasında bi-namaz baylardan çok daha iyi. İktidar Hitler'in oldu. Hitler'in bu zaferi, sosyal demokrat liderlerin, Alman işçi sınıfını ve ülkenin diğer demokratik güçlerini, faşizme karşı eli kolu bağlı bırakıp susmaları yüzünden kolayca ve zahmetsiz kazanıldı. Demokrasi ağır bir yenilgiye uğramıştı. Avrupa'nın üstüne faşizm kara bir bulut gibi çökmüştü.

Faşizm durdurulamaz mıydı? Ona karşı duracak daha büyük bir güç yok muydu? Yolu kim gösterecekti? Halkların önünde demokrasinin özgürlüğün, barışın ve sosyalizmin bayrağını kim taşıyacaktı? Kim savunacaktı özgürlüğü ve demokrasiyi?

Alman faşizmi, sınıfsal körlüğü ile bu savaşçıyı kendi yarattı. Reichstag'ı kundakladığı iddiasıyla düzmece bir komünist çete bulması gerekiyordu. Buldu (!). Ama belâsını da buldu. Dimitrov başka bir hamurdandı. O Pernik madencilerinin grevlerinin içinde pişmiş, Sofya varoşlarında sınıf savaşını en uç noktalarına kadar yürütmüş ve daha da önemlisi Komintern'in o dönemlerde bütün Dünyadaki işçi sınıfı partilerini bayrağı altında toplayan «Partilerin partisinin» en önde gelen liderlerinden biri olmuştu.

Beş sanık vardı topu topu : Muhakemesiz, iradesiz ve üstelik sürekli yemeklerine karıştırılan Skolapmin zehiri ile bütün akli yetenekleri ve melekeleri imha edilmiş Hollandalı bir anarşist : Van Der Luebe. Korkak, yılışık bir Sosyal Demokrat Milletvekili : Torgler. Genç ve tecrübesiz ve bu yüzden de her an «çözülebilecek» iki Bulgar devrimcisi : Papov ve Tanev. Ve son sanık : Georgi Dimitrov.

Daha 20 Mart 1933'de verdiği polis ifadesinde, bütün dava boyunca izleyeceği yolu pırl pırl ortaya koyuyordu : Faşizme saldırılacaktır. Çünkü : Düşman Faşizm'dir. Slogan tersine döndürülüyor ve bu söz ustası, bu sosyalist savaşçının elinde faşistler kendi silâhları ile yenilginin ilk acısını tadıyorlardı : Düşman faşizmdir.

Polis ifadesinde Dimitrov, olay gecesini Münih - Berlin treninde olduğunu kolayca kanıtlayabilir ve kurtulabilirdi. Ama öyle yapmadı : «Bu cinayeti, bu kundakçılığı işlemedim. İşlemiş olamam, çünkü zaten Berlin'de bulunmuyordum». demedi. Dimitrov polis ifadesinde şunları yazıyordu :

«Ben bir sosyalist olarak, prensip itibariyle bireysel terörün ve bunun benzeri olan her türlü manasız kundakçıların aleyhindeyim. Çünkü bu gibi hareketler sosyalist prensipler ve eylem metodlarına uygun değildir.»

Dimitrov bir bireyci gibi kendini değil, faşizmin ezmek istediği sosyalizmi, işçi sınıfı hareketini, sosyalizmin ilkelerini ve bir ideolojiyi savunuyordu. Nitekim bu savunma hemen bir paragraf sonra amansız bir saldırıya dönüştü :

«Biz anarşist değil, sosyalistiz. Kesin kanaatime göre, Reichstag'ın

kundaklanması, yalnız delillerin veya bu olayla Alman işçi hareketini, Alman sosyalistlerini bozguna uğratmak için uygun bir ortam yaratmak isteyen en büyük sosyalizm düşmanlarının işi olabilir. Ben ne deli, ne de sosyalizm düşmanıyım».

İşte Dimitrov'un Leipzig savunmasının özü buydu. Soruyordu : Gerçek kundakçılar kimlerdir? Cevap veriyordu : Sosyalizm ve işçi sınıfının düşmanları ve belki onların hizmetindeki deliler. Çünkü ancak sosyalist düşmanlarının çıkarları ile böylesine bir kundakçılık uyuşabilir...

Oysa köpek ruhlu sorgu yargıçı Vogt için Dimitrov ne kadar da iyi bir ava benziyordu. Sahte kimlik, Alman Komünist Partisi saflarında etkinlik, Komintern'in Dünya bolşevik ihtilali «ajanı» ve bir barbar : üstün Alman ırkının karşısında bir Bulgar... Reichstag yangını çevresinde, bir «Dünya Bolşevik ihtilali» provası kurmak için ideal bütün şartlar vardı. Ama sorgunun daha ilk günlerinde Vogt, bu budalaca senaryonun, temellerinden sallandığını gördü : Bulgar, başka bir hamurdandı.

Dimitrov ve diğer sanıkların yargılanmalarına 21 Eylül 1933 günü başlandı. Leipzig'de İmparatorluk Mahkemesinin salonunda Nazi milisleri, SS liderleri, Hitler - Alman Derneği üyeleri, yerli ve yabancı gazeteciler yer almışlardı. Dışarıda ise olağanüstü güvenlik tedbirleri. Amerikalı Gazeteci Werschell şöyle yazıyordu : «Bir adam için ve bir adama karşı bütün Leipzig silâhlendirilmişti..»

Dimitrov salona alındığında, Paraşkeva Ana en ön sırada, siyah başörtüsü, Bulgar halk kadınlarının geleneksel elbiseleri içinde bir anıt gibi oturuyordu. Ana oğul gözleriyle selâmlaştılar, kucaklaştılar. Savaş başlıyordu.

İsviçreli Gazeteci Ferdinand Kutler şöyle yazıyordu :

«Yargıç ve savcılar girdiler. Kırmızı pelerinler giymiş bu dokuz adam ellerini uzatarak (nazi selâmı) dinleyicileri selâmladılar. Dinleyiciler de nazi usulü selâm durdular ve kollarını yargıç ve savcılara doğru uzattılar. Sanıklar ve sanık Dimitrov ortada. Kaldırılan eller sanki sanıkların başları üzerinde birleşiyor ölümle, nefret ve zulümle tehdit ediyordu. Önde düşman, arkada düşman vardı. Hitler Almanyası düşmanlarını ezme istiyordu.

Leipzig duruşması üzerine çok şey yazılıp söylendi. Halâ da yazılıp söyleniyor. Romanlar, piyesler, belgesel filmler, röportajlar, makaleler... Hepsinin merkezinde bir şanlı adam yer alır : Georgi Dimitrov. Şu yiğit Bulgar, bu Komintern savaşçısı, orada, Leipzig İmparatorluk Mahkemesi karşısında, görülmemiş bir cesaret, hüner ve ideolojik donanmışlıkla tek başına —evet tek başına— Hitler faşizmini yargıladı, çökertti. Çevresinde örülmek istenen şeytan çemberini (bu deyim bizzat Dimitrov'undur) birer birer parçaladı ve teşhir etti.

İsviçreli gazeteci Kutler mahkemenin başlangıcını anlatırken şöyle devam ediyor :

«Georgi Dimitrov 1882'de Radomir'de doğmuş (aslında Pernik'te). Zaptedilmez ve gururlu bir Makedonyalı devrimci. Beşini prangada geçirdiği yedi aylık hapis, onun direncini, onun enerjisini zerre kadar eksiltmemiş. Bir zamanlar herhalde simsiyah olması gereken yer yer ağarmış kıvırcık

saçlı, uzun boylu bir adam. Kıvılcım saçan siyah gözler, yüksek ve geniş bir alın, onun altında da cesur bir kartal burnu...»

Sorgu başladı. Yargıç Buenger'in ilk sözleri bir tehditti. Dimitrov'a ilk tahkikat sırasındaki disiplinsiz tutumunu, mahkemede tekrarlamamasını ihtar ediyordu.

Sanık doğruldu. Sakin, yumuşak, olağanüstü inandırıcı ve fakat olağanüstü korkusuz bir sesle : «Eğer siz de benim gibi masum olsaydınız ve beni gece gündüz prangada olmak üzere sizi de yedi ay hapiste tutsalardı, insanın sabrını kaybedebileceğini anlayacaktınız bay Başkan...»

İlk şaşkınlık. Yargıçlarda ve salonda dolaştı bu şaşkınlık. Sorgu devam etti : «Adınız, soyadınız, nerede doğdunuz, mesleğiniz?»

Cevap hiç de sorular kadar sıradan değil. Dimitrov mahkemede usulen yapılan kimlik tesbitini dahi, bir büyük savaşın parçası haline getirmişti :

«Ben proletarya öncüsüyüm. Proleter kelimesine özellikle ve kuvvetle basıyorum. Çünkü bu karışık zamanda Alman prensleri bile kendini sosyalist ilân ediyor. Ben bu tür sosyalistlerden değilim. Ben iman etmiş bir devrimci, sorumlu ve yönetici bir sosyalistim. Ama özellikle bu nedenledir ki ben bir terörist, bir maceracı değilim. Darbeci, kundakçı değilim... Sosyalizm uğrunda mücadele hayatımın özüdür».

Şaşkın yargıç Buenger'in Dimitrov'un sözünü kesme çabalarını elini sallayarak susturdu :

«Ben sosyalizmi ve kendimi savunmak için buradayım».

Sonra davanın daha başında, davanın sonunu ilân etti :

«Reichstag'ın kundaklanmasıyla ne doğrudan doğruya, ne de dolayısıyla hiçbir ilkim yoktur. 28 şubat sabahı Münih - Berlin tireninde Reichstag yangını haberini gazetelerde okuduğum zaman, ilk anda bu cinayeti işleyenlerin ya alçak provoktörler, yahut ruhen ve siyaseten çılgın adamlar ve büyük ihtimalle Alman proletaryasına ve sosyalizme kasteden caniler olabilecekleri kanısındaydım.

Şimdi ise, Reichstag'ın kundaklanmasının —bu anti-sosyalist hareketin— provokasyon ile çılgınlığın çifte ittifakıyla yapıldığını kabul etmek üzereyim.

Rahatça söyleyebilirim ki Reichstag'ın kundaklanmasıyla, örneğin bu salondaki herhangi bir yabancı gazeteci yahut bay yargıçların kendileri kadar ilgim vardır. Ben soruşturma protokollerini imzalamadım, çünkü tam değillerdi ve bunlarla maksat güdülüyordu, aylarca devam eden ilk soruşturmanın —şimdi anladığıma göre— gerçek suçluları açıklamağa elvermediği gördükten sonra, hakkımda yapılan bütün ilk soruşturma, birbirine uymayan delillere rağmen, her ne pahasına olursa olsun, İmparatorluk Mahkemesi için benden bir Reichstag kundakçısı imal etmek gibi peşin bir şart ve kesin bir niyetle yürütülmüştü.»

Sosyalist Mücadele tarihinde ve özellikle anti-faşist mücadele tarihinde büyük bir yeri olan Leipzig Duruşmasının tümünü bu yazı içinde anlatmak mümkün değil. Ancak şunu söylemekle yetinebiliriz : Dimitrov aylarca süren mahkeme boyunca titiz bir çalışma, sarsılmaz bir irade ile Alman faşizminin bu oyununu yerle bir etti. Faşizmin mahkemelerini, bir

propaganda kürsüsü haline getirdi. Sözleri bütün Dünya'da yankılanıyordu.

Tanıkları, düzmece delilleri birer birer çürüttü. Sonunda Georing, bizat Başbakan tanık olarak Dimitrov'un karşısına dikildi.

Ernst Fischer, Georing - Dimitrov çatışmasını şöyle anlatıyor :

Goering 4 Kasım'da, Dimitrov'la mücadeleyi üzerine almak için, mahkeme önüne dikildi.

Kendinden emin, kibirli hitlerist partinin en kudretli adamı ve devlet egemenliği olan Prusya başkanı ve Reichstag başkanı Herman Goering uzun konçlu çizmeler giymiş, ayaklarını açmış ve elleri kalçalarında olarak, hücumcu üniforması içinde çatırdıyan bir et yığını halinde gergin bir pozla mahkeme salonunda dikiliyordu. Arkasında kendi SS muhafızları duruyordu. Her köşede silâh tıngırtıları vardı, bütün hükümet mahallesi askerî bir kampa döndürülmüştü. Salonda hazır bulunan maiyeti, sadakatin tatlı ihtiraslarıyla ürpertiler geçiriyordu.

Goering yağlı kalçaları sarsılarak haykırıyordu : «Dostum Goebels'in bana Reichstag'ı yakmamız için bir plan telkin ettiği ve benim bu planı zevkle yerine getirdiğim iddia edildi. Bundan başka, zannedersem, mavi bir pelerine sarınmış olarak yangını seyrettiğim de iddia edildi. Artık yalnızca, Roma yangını karşısında Neron gibi lir çaldığımı iddia etmedikleri kaldı!»

Dimitrov içten içe : «Hey, ahmak serseri!» diyordu. «Arslan gibi gürüyor, fakat kendini eşekçe savunuyor.»

«Yabancı memleketlerde ileri sürülen budalaca iddialarla genellikle meşgul olmamalıyız, çünkü aksi takdirde kendi hukuk anlayışımızı alçaltmış oluruz.»

Sonunda Dimitrov yerinden ağır ağır doğruldu ve Prusya faşizminin bu yağlı ve güçlü hayvanının taa gözlerinin içine bakarak soru bombardımanına başladı. Kendine güvenen Georing sarsılıyor, kızarıyor, titriyor, yalpalıyordu. Yalanlar, tuzaklar birer ikişer çırılçıplak ortaya atılıyordu. Yargılanan Dimitrov değildi artık. Sanık, yargıç olmuştü ve yargıçlar yargılıyordu. Georing dayanamadı, sosyalizmin yüce ülküsünü anlatan Dimitrov'u mahkemeye gürleyerek —emrederek— şikâyet etti :

«Susturulmalıdır bu adam. Burada komünizm propagandası yapıyor!»

Daha gür bir sesle cevapladı Dimitrov :

«Susturulmalıdır bu Georing. Burada nasyonâl sosyalizmin propagandasını yapıyor.»

Evet, yargıç kim? Savcı kim? Suçlu kim? Kim kimi yargılıyor? Ne oldu üstün - ırk'ın üstün temsilcilerinin gururlarına? Kim bu adam? Bir barbar, bir Bulgar!

Cevap gene acımasız, tokat gene yıkıcı oldu :

«Benim yanı sıra halkım için de "barbar", benim için ayrıca "ne idüğü belirsiz bir dağlı", "yabancı bulgar" deniyor. Ben bu iftiralar karşısında susamam. Bulgar faşizminin çok azgın ve barbar olduğu doğrudur. Ama Bulgar işçi sınıfı, köylüleri ve halk aydınları hiç de azgın ve barbar değildir... Beş yüz yıl yabancı esaretinde yaşadığı halde dilini ve millî niteliklerini kaybetmeyen bir halk barbar değildir. Bulgaristan'da barbar ve

vahşi olan yalnız faşizmdir. Ama sorarım size bay başkan, faşizm hangi memlekette barbar ve vahşi değildir?»

Buenger tuzağa düştü :

«Almanya'daki koşulları ima etmiş olmayasınız?»

Dimitrov ustaca güldü. Alayla...

«Elbette, hayır bay başkan...»

Georing'i, Goebels izledi, sonra sıra daha aşağılara geldi. Dimitrov çevresinde kurulmak istenen şeytan çemberinin unsurlarını şöyle sıralamış ve nitelemiştir :

Tanıklar : Nazi milletvekilleri : Karwane ve Frei, Avusturyalı Nazi Kreuer, Nazi gazeteciler : Webersted, Job Tasimerman, Nazi Polis Ajansı : Garson Hermer, Nazi Dr. Schroder, Nazi Milletvekili Rupin, Alman Irkçısı ve milliyetçisi Willy Tasimerman, Lange, Pankin, Liberman (hırsız ve morfinman), Kuzach (hırsız), Krauze (hırsız), Wiele (kalpazan), Kempwer (hırsız), Wein Berger (rüşvet almaktan mahkum), Hintze (hırsız), Srote (psikopat).

Son tanık Liberman'ın ifadesi bittikten sonra Dimitrov söz aldı ve yargıca sordu : «Bu tanık kimin tanığıdır?». Budala Buenger gene tuzağa düştü : «İddia Makamının. Savcılığın yani.»

Dimitrov noktalandı :

«İddia makamının biz sosyalist tutuklular hakkındaki başlıca suçlama tanıkları, çemberi, bu gün bu tanıkla kapanmış oluyor. Çember, Nazi Partisinin Reichstag'daki milletvekilleri ile başladı, Georing ve Goebells'le devam etti ve bir hırsızla tamamlandı.»

Dimitrov çemberi pek güzel tanımlamış ve kilitlemişti. Nazi'lerin başbakanı ve bir hırsız, aynı çemberin içinde omuz omuza ve aynı ülkü için...

Dimitrov 31 Ekim günü duruşmada artık bütün dizginleri eline almış kükrüyordu :

«Ben burada borçlu değil, alacaklıyım».

28 Kasım'da arkasını getirdi :

«Biz siyasî bir davada bulunmaktayız. İşte bu nedenle meselenin siyasal ön nedenlerinin ve siyasal karakterinin araştırılmasını ve bu araştırmanın sonuna kadar götürülmesini istiyorum. Siz siyasî bir dava istediniz. Pekâla, ama o halde sonuna kadar! Savaş savaktır. Olmuşken tam olmalı. Ya hep ya hiç!»

Alman dilinin büyük şairi Goethe, «İkişinin arası yok. Ya örs olacaksın ya çekiç» demişti.

Dimitrov çekiç oldu. Örs olarak getirildiği faşizmin mahkemesinde çekiç oldu ve olanca gücüyle faşist örsüne indi, parçaladı.

16 Aralık 1933 günü savunmasını okudu. Bütün Dünya'da yankılanan bu savunmadan sonra 23 Aralık 1933 günü Buenger'in başkanlığındaki yargıçlar «beraat kararını» verdiler.

Ancak Georing'in emriyle hemen serbest bırakılmadı üç Bulgar tutuklu. Fakat Sovyetler Birliği üç Bulgarı yurttaşlığına kabul ettiğini açıkladı ve Hitler çetesi Dimitrov'u ve iki arkadaşını serbest bıraktı.

Faşizm, ilk yenilgisini tatmıştı.

Dimitrov, Sovyetler Birliği'nde büyük bir saygı ile karşılandı. Onun

Leipzig'de kazandığı zafer hiç kuşkusuz proletaryanın enternasyonal planında bir zaferiydi ve yeryüzünün ilk sosyalist toplumunda Dimitrov «bağra basılacak bir yüce kahraman» dı. Binlerce brigada, fabrika, kolhoz, sovhöz, askerî birlik, çocuk bahçesi, okul kendine «Dimitrov» adını almak için yarıştı. Binlercesi ve binlercesi bu adı gururla taşıdılar. 1934 Yılı Halk Sovyetleri seçiminde, Moskova ve Leningrad Sovyetleri başta olmak üzere birçok şehir ve köy sovyetinin halkvekili listelerinde, birinci sırada Georgi Dimitrov yer aldı. Sovyetler Birliği'nin mizah dergisi Krokodil bunu şöyle anlattı: Dimitrov bin defa halk vekili seçildi ve Sovyetler Birliği ülkesinde on binlerce çocuğu var. Gerçekten doğan bebeklere hemen herkes Georgi Dimitrov adını veriyordu.

Dimitrov 29 Nisan 1934'de, Komintern Yürütme Kurulu Siyasî Sekreterliğine getirildi ve Orta Avrupa Lendersekreterliği yönetmeni oldu. Bu arada 3. Enternasyonal'in Yedinci Kongresi için ana raporu hazırlamakla görevlendirildi. Sağlığı bozulan Dimitrov bu ağır işi Moskova yakınlarındaki bir sanatoryumda tamamlamağa çalışırken, Anayurdundan gelen haberler üzücüydü. Bulgaristan'da faşist bir darbe yapılmış ve varolan parlamenter faşizm, açık faşizme dönüşmüştü. Bütün partiler ve bu arada BKP de yasaklandı.

Komintern'in 7. Kongresi, Moskova'da, 25 Temmuz 1935 günü açıldı ve Dimitrov raporunu okudu. Leipzig'de «savaşçı» olarak alkışlanan Dimitrov, şimdi de bir «Sosyalizm önder» i olarak selâmlanıyordu.

Komintern Kongresinin özünü, Dimitrov'un 2 Ağustos günü okuduğu «Faşizmin işçi sınıfına karşı hücumu ve işçi sınıfının faşizme karşı yürüttüğü savaştaki birliği uğrunda Komintern'in görevleri» adlı rapor teşkil ediyordu. Dimitrov'un geliştirdiği ve teorik bütünlüğüne kavuşturduğu Faşizme Karşı Birleşik Halk Cephesi Komintern'in resmî görüşü olarak benimsendi.

Komintern, Dimitrov'u yeniden genel sekreter seçti. Dimitrov, Komintern'in dağılına kadar bu görevde kalacak ve bütün dünya halklarına gerçek bir öncü, bir kılavuz olarak hummalı bir çalışma ve eylem sürdürecekti.

1 Eylül 1939'da başlayan Hitler saldırısı ile Komintern'in çalışmaları «imkânsızlaştı». 1943 İlkbaharında Dimitrov'un önerisi üzerine Komintern Merkez Yürütme Kurulu, Komintern'in feshedilmesi kararını aldı. Yeni bir kongre toplamak savaş şartlarında imkânsız olduğundan, bağlı partilere tek tek danışıldı ve 8 Haziran 1943'de Komintern feshedildi. Yerine Kominform (Enternasyonal bir danışma organı) kuruldu. Dimitrov Kominform'un başındaydı ve faşizmin saldırısı altında savaşıyan bütün halklara, radyolardan, gazetelerden mesajlar yolluyor ve umut kıvılcımları saçıyordu.

Savaş, Moskova, Leningrad ve Stalingrad önlerinde kırılan nazi saldırısı ile sosyalizme döndü. Sovyet birlikleri karşı saldırıya geçtikleri sırada Bulgaristan'da da Çar rejimi sallanmaya başlamıştı.

9 Eylül 1944'de Sovyet Birliklerinin kurtarıcı desteği ile, Bulgaristan'ın tüm demokratik güçleri Çar'ın faşist - monarşik diktatörlüğünü devirdiler ve ülkede sosyalizmin yolunu açtılar.

Bulgaristan'da yepyeni bir toplumu ve en önemlisi sosyalizmi kurma

görevi Dimitrov için ertelenmezlik kazanmıştı. Sovyetler Birliği Yüksek Prezidyumu, 21 Ağustos 1945'de halk vekilliği görevinden ve Sovyet uyrukluğundan ayrılabilceğini bildirdi. 4 Kasım 1945 günü Dimitrov Bulgaristan'a döndü.

Aynı yılın sonuna doğru Bulgaristan'da genel seçimler yapıldı ve BKP (ds) lideri Dimitrov 25 Aralık 1945'de Vatan Cephesi Parlamentosunda ilk demecini verdi. Ardından çarlık rejiminin tasfiyesi yolunda bir dizi referandumlar, kurucu meclis seçimleri geldi ve 21 Kasım 1946'da Bulgaristan Halk Meclisi, Georgi Dimitrov'u hükümeti kurmakla görevlendirdi. Ardından sosyalist bir toplumun inşası için Dimitrov ve Vasil Kolarov elele omuz omuza savaşıma başladılar.

1948 Yılı Aralık ayında Bulgaristan İşçi Partisi'nin Beşinci Kongresi toplandı. (Faşist 1934 darbesinden sonra bütün marksist - leninist partiler yasaklanınca, ülkede illegal eyleme devam edebilen iki parti kalmıştı : Bulgaristan İşçi Partisi ve Bulgaristan Komünist Partisi. Bir süre sonra bu iki parti birleştiler ve Bulgar İşçi Partisi adını aldılar). Halk Tiyatrosunda toplanan Kongrede Dimitrov, tarihi bir rapor okudu. Bir strateji olarak Dimitrov, Bulgaristan'da Halk Demokrasisinin ilkelerini saptıyor ve Halk Demokrasisinin kuruluşunun, yürüyüşünün, sosyalizme geçişinin yollarına ışık tutuyordu. Beşinci Kongre'de Dimitrov söze şöyle başladı :

«Bulgaristan İşçi Partisi Kongresi'nin, bugün partinin adını yeniden eski adına dönüştüreceğinden hiç şüphe etmiyorum...»

Beşinci Kongre, Bulgaristan İşçi Partisi'nin adını yeniden Bulgaristan Komünist Partisi olarak değiştirdi.

Dimitrov devam etti :

«Çok eski bir partidir. Sosyal Demokrat Partisi olarak 1891 yılında Buzluca Kongresinde kurulmuştur. Fakat ancak 1903 yılında, geniş sosyalistlerin ayrılmasından, yani sosyal reformist ve ortak eylemci kanadının parti dışında atılmasından sonradır ki, Dimitir Blagoef'le yakın iş arkadaşları Georgi Kirkof ve Gavril Georgief'in yönetimi altında, işçi sınıfının partisi halinde biçimlenmeye başlamıştır.

Partimiz, otuz yıl boyunca, özellikle 1923 yılı Eylül Ayaklanmasından sonra, Dar Sosyalistlik döneminin Bolşevikçe olmayan kalıntılarını ayıklıyarak, türlü türlü, (sağcı ve solcu) likidatörlük eğilimleriyle mücadele ederek, B. Partisi'nden ibret dersleri olarak ve gittikçe zenginleşen kendi tecrübelerini biriktirerek geliştirdi, yenileşti ve parti, işçi sınıfının örgütlü ve bilinçli öncü müfrezesi oldu, işçi sınıfını kesin savaşlar için örgütlemeye ve bu savaşlara sevk etmeye, işçi sınıfının köy ve şehirdeki diğer emekçi tabakalarıyla savaş ittifakını örgütleyip yönetmeye, faşist diktatörlüğünü yıkmaya ve memleketin kaderini kendi eline almaya yetenekli, (çok iyi hatırlıyorum ki, şunu da ilâve etmişti) ülkemizi sosyalizme götürmeye ve tam zaferine ulaştırmaya azimli bir parti haline geldi.»

«Yeni Bulgaristan'da her birimizin yeri, adımıza ve kökenimize, sözlerimize ve kendimiz hakkındaki kanılarımıza göre değil, yalnız ve yalnız emeğimize, halkımızın ekonomik, kültürel ve sosyal ilerlemesine yaptığımız katkıya göre belirlenecektir.»

Dimitrov raporunu bitirdiği zaman Halk Tiyatrosu çınliyordu :

«Dimitrov'la birlikte ileri!..»

Dava arkadaşı Vasil Kolarov'la kürsünün merdivenlerinde kucaklaştılar. Gözlerinden yaşlar süzülerek bir daha, bir daha kucaklaştılar. Bir delege haykırdı :

«Dimitrov'la, Kolarov'la sosyalizm için ileri!..»

67 Yıllık bir hayat, büyük bir zafer, yüce bir mutlulukla taçlanmıştı.

67 Uzun yıl. Kimi zaman faşizmin zindanlarında, kimi zaman Viyana'nın sert kışında, işçi mahallelerinde ot minderler üstünde, kimi zaman Makedonya dağlarında, kimi zaman bir Sovyet kolhozunda, Paris'te bir salonda, İtalya'da bir fabrika yemekhanesinde geçen uzun mücadeleli yapıtıcı ama mutlu, proletaryanın öncülüğünde 67 yıl.

Sağlığı bozulmuştu. Siroz bütün karaciğeri kemiriyordu. Katlanılmaz acılar içindeydi.

Moskova'da bir sanatoryumda sosyalist ülkelerin en büyük tıp bilgileri çaresiz kaldılar. 2 Temmuz 1949 yılında Georgi Mihaylov Dimitrov öldü. 67 Yaşında.

Her saniyesinde proletaryanın enternasyonal zaferi için mücadele edilmiş 67 yıl...

TÜSTAV

İŞ, EKMEK, HÜRRIYET MÜCADELEMİZDE

GERÇEK

işçi sınıfının sesi

15 Günde Bir Çıkar

100 Kuruş

İsteme Adresi :

P. K. 71 — İstanbul

TÜSTAV

DİSK, Türk İş ve CHP

Sinan Gölcüklü

Türkiye’de sendikal hareket gelip bir dönemece dayandı. Eskinin alı-şıl gelmiş bütün uygulamaları, yargıları, yöntemleri, 1975 yazında temellerinden sallanıyor. 1971 Faşist döneminden sonra kitlelerde gözlenen politikleşme sendikaları da —ve en çok da sendikaları— etkiledi. İşçi sınıfı içinde siyasal bilincin gelişmesi, Türkiye’deki sınıf ayrışmasının hızlanması, kapitalist sistemi sarsan ekonomik bunalımın işçi - işveren ilişkilerine getirdiği kaçınılmaz sertlik, hep bu dönemeci yaratan etkenler.

Kaba gazete gözlemleri dahi yeterli bu yargının gerçekliğini kanıtlamak için.

İşte Türk İş. Eski Türk İş mi bu? Genel Başkanına «lokavtlara karşı fabrikalara el koymaktan» söz ettiren Türk İş nereden, nereye gelmiştir? 1963’lerde gerici mitinglerden, (komünizmi tel’in mitinglerinden), işyerlerinde «çalışma barışının» oluşturulması, çalışmalarından kopup gelen Türk İş, bugün tabanından gelen aşırı itmeyi bütün benliğinde duymakta; «taban kayıyor» yargısı, Türk İş Sendikalarının başına çöreklenmiş sendikacılar saltanatının uykularını kaçırmaktadır.

Öte yandan «kayan tabanların» gidip bulunduğu DİSK var. 1967’lerin gür sesi, şimdi çok kısık çıkıyor. Sosyalizm, sınıf, işçi sınıfının bağımsız

siyaseti gibi temel kavramların elden gelse sözü bile ettirilmeyecek bazı DİSK sendikalarında. Dünün «devrimci» sendikacılarının bir kısmı, bugün CHP içindeki «demokratik sol» kanadın bile izlemeyeceği bir sağ siyasetin batağına sürüklenmişler ve arkaları sıra DİSK'i sürüklemek hesapları yapmaktadırlar.

Bunlar dönemeçteki çalkantının sendikalara yansıyan yanları. Bir de geniş işçi kitlesine yansıyan yanı var. İşçi sınıfı bugün «nitel» değişimler yaşıyor. Politikleşme oranı yüksek. Aynı şekilde işçi sınıfının içinden fıskıran militan kadrolar önemli bir güç olarak ortaya çıkmaktalar. Belki işçi sınıfı biliminin tüm bilgileri ile donatılmamışlardır. Keza işçi sınıfı biliminin klasiklerini (tümüyle) okuyup sindirmemişlerdir, ancak gerek «sınıf güdöleri» ile, gerekse işin kemiğini yani artı değer sömürüsü gerçeğini kavrayıp sindirmişlikleri ile, bu militan kadrolar işçi sınıfının bağımsız siyaseti üstüne doğru yargılarla silâhlanmaktadırlar. «Ağzı laf yapan» ların «sendikacılık» a sıvanabildiği günler gitgide geride kalmaktadır. Uzun favorili, lacivert kostümlü, nal büyüklüğünde şövalye yüzüklü, briyantınli saçlı, ayağını —sendikanın— otomobilinden yere deydirmeye üşenen «sendikacı» ların hegemonyası kırılmaktadır.

Sosyalist hareketin bütün bölünmüşlüğüne rağmen sosyalist çizgiler, hiç olmazsa «ilke» olarak, işçi sınıfı içinde kökleşme gereğini ve doğru ilkesini benimsemişlerdir. Türkiye'de işçi sınıfı var mı, yok mu'ya kadar varan tartışmalardan buraya geldiği gözönüne alınırsa, aşılan yolun önemli ve kapsamı çıkar ortaya.

İşte bir yıl önce Kimya İş Sendikasındaki gelişme, işte Maden İş'in son genel kurulundaki kısmî tasfiye, işte Petro Kimya İş'deki kadro değişikliği, işte Tekstil Sendikasındaki kıyasıya mücadele, işte Petrol İş'in son genel kurulundaki devrimci potansiyel, işte Pet-Kim İş'in tabanından gelişen sosyalist atılım, işte İsdemir'den ASYM - İş'in ve ajan yöneticilerinin başına gelenler...

Bütün bunlar gelişimin işçi sınıfı açısından olumlu yanları. Ancak bir de madalyonun tersi var. Sınıf düşmanları, sarı şebekeler, ajanlar, Amerikancı sendikacılığın sözcü ve liderleri, küçük burjuva sosyalistleri de boş durmuyorlar. Daha önemlisi sosyal demokrasi (CHP) gerçek bir saldırıya geçmiş durumda. Uzun erimli hesaplarını, birer birer sahneye koymakta.

İşte bu çalkantının göbeğinde, DİSK'in ve Türk İş'in son durumlarına kısaca bir göz atmakta, CHP'nin bu iki büyük kuruluş üzerindeki tasarılarını ele almakta ve bu şekilde elde edilecek bazı temel tesbitlere dayanarak sendikalar ve üst - sendikal kuruluşlarla ilgili işçi sınıfının siyaseti üzerinde bazı temel yargıları geliştirmekte yarar ve hatta zorunluk var.

Bu bir başka bakımdan da zorunlu. Açıkça itiraf etmeli ki işçi sınıfı sosyalistlerinin, sendikalardaki çalışmaları bugüne kadar önemli başarılarla ulaşamamıştır. Çünkü kalıcı başarılar uzun ve sabırlı kitle çalışmalarını gerektirmektedir. Uzun vadeli taban çalışmalarının yanısıra bazı sendikaların merkez yönetimleri de sosyalisttir. Ama sendikalar ve üst kuruluşlarda çalışmanın ilkeleri ve yöntemi üstünde de ya yanlış görüşler kol gezmektedir ya da görüşsüzlükler, acemilikler, bocalamalar göze çarpmaktadır.

TÜRK - İŞ'in DURUMU NEDİR?

1975 Yazında Türk İş yaklaşık bir milyon üyeyi barındırmaktadır. Ama Türk - İş 1 milyon işçinin potansiyelini ve bilincini temsil etmekten çok uzaktır.

Nitekim tabandaki kaynaşma Türk İş içinde bir kaç defa «yapısal değişiklik» isteyen grupların hareketine yol açtı. 1971 Yazında ünlü Dörtler Raporu ile «Türk İş'in sosyal demokrat siyaset izlemesi» istendi. Kısa zamanda o günlerdeki gazetelerin kullandığı bir deyimle söyleyelim : 4'ler 12 ler oldu. Kısa süre sonra 12'ler 24'ler oldu.

Kuşkusuz Türk İş içindeki sosyal demokrat kanadın çıkışı izafi olarak «ileri» ve «demokratik» bir gelişime işaretledi. Ama sosyal demokrasi bir BURJUVA İDEOLOJİSİ ve POLİTİK ÇİZGİSİ'dir. Bu nedenle Türk İş'deki sosyal demokratlar, tabandan gelen baskı ile ve işçilerin uyanışını önlemek için sosyal demokrasi maskesini takınmak zorunda kalmışlardır. Sosyal demokrasi işçi sınıfının gözünü boyamak için icad edilmiş sahte solculuktur. Nitekim Sosyal Demokrat Sendikacılık hareketinin çıkışından (1971) bu yana, bu sendikaların örgütlediği ciddi hiçbir direniş gözlenmemiştir. Keza bu sendikaların aldatıcı sloganlarına kanıp grevlere kalkışanlar, sonu hüsrarla biten bir mücadeleye girdiklerini kısa süre içinde anlamışlardır. Üstelik CHP'nin sendikalar içinde etkin kodamanlarının akıldaneliği altında hazırlanan eğitim programları, içerdikleri temel yanlışlara, bilimsizliklere, saptırmalara rağmen «aşırı» bulunarak rafa kaldırılmış, uygulanmamıştır.

Ancak, işçi tabanının uyanıp sola açılmasıyla ve DİSK'in güçlenmesiyle Türk İş, yöneticiler kademesinde başlayan bu tartışma, Türk İş'e gene de bir canlılık, bir «yön tesbiti zorunluğu duygusu» aşılamış, Partiler üstü politika safsatasının terkedilmesini zorlamış, Türk İş tepesini kısmen demokratikleşmeğe itmiştir. Özellikle 1973 yılında yapılan Türk İş Genel Kurulunda birbirinden «ideolojik» çizgilerle ayrılmış iki kanat çarpışmıştır. Demirsoy - Tunç ekibinin liderliğini yaptığı ve Vahap Güvenç (Teksif) Kaya Özdemiroğlu (Metal İş Federasyonu), Sadık Şide (Şeker İş), Şevket Yılmaz (Teksif), İbrahim Denizciler (Tek Gıda İş), Hasan Türkay (Çimse İş) gibi AP güdümlü (Hatta Şide gibi MHP güdümlü) sendika ağalarının desteğinde oluşan sağ kanat, Abdullah Baştürk (Genel İş), Mukbil Zırtıoğlu (Oleyis), F. Şakir Öğünç (Deniz Ulaş İş), İsmail Topkar (Petrol İş), Şerafettin Akova (DYF İş) gibi sendika liderlerinden oluşan «sosyal demokrat» kanadı yenmiştir. Daha önce yönetimde temsil edilme olanağını bulan sosyal demokratlar bu defa tam anlamıyla tasfiye edilmişlerdir.

DİSK'in kuruluş günlerindeki (Türkler, Güzelce, Nebioğlu, Kuas) «ile-rici sendika liderleri» nin tasfiyesini hatırlatan bu çatışmadan sonra Türk İş'in yönetim kademelerindeki çalkantı daha da sertleşmiştir.

Arada Seyfi Demirsoy ölmüş ve «mümkün olan tek çözüm» diye tanımlanan Halil Tunç'un liderliği başlamıştır. Tunç bu yazıda dahi kısaca da olsa değinilmesi gereken bir değişimin başlatıcısı olmuştur. Bugün —önem taşıyan— nüanslar değerlendirilirse Halil Tunç'un taktikleri Demirsoy - Tunç kliğinin siyasetinden farklıdır.

Ancak bu yeni dönemin değerlendirmesine geçmeden, işçi kitlelerin-

de geçici bir yaygınlık ve etkinlik kazanabilen sosyal demokrat ideoloji ol-
gusu üzerinde durmak gerekiyor.

Önce zorunlu ve kaçınılmaz bir tespit yapalım : Ustalar bize, işçi sı-
nırının «kendiliğinden sınıf» olmaktan çıkıp «kendisi için» sınıf durumuna
geçerken bazı «ara şekillenmeler» in mümkün olduğunu ve bu yüzden sos-
yal demokrat ideolojinin (orijinal çıkışıyla II. Enternasyonal çizgisinin) ge-
niş işçi kitleler içinde geçici olarak etkinlik kazanabileceğini söylemekte-
dirler.

Türkiye'de işçi kesimleri içinde sürdürülecek tutarlı bir gözlem bu
yargının yer yer geçerliğini gösterecektir. Şubat 1974 - Nisan 1974 arasın-
daki altı aylık iktidar döneminde, sosyal demokrasi, işçiler önünde burju-
va kimliğini bir ölçüde gizlemeğe çalışmış ve henüz uyanmakta olan işçi
kitlelerinde «prestijini» koruyabilmiştir. CHP, sosyal demokrasisinin, mas-
kesi gereğince düşmemiş, kitleler önünde yeterince teşhir olmamıştır. Sos-
yal demokrasinin kimliği gün geçtikçe daha da bilinçlenen, örgütlü mü-
cadele bilincine yükselen işçi sınıfımızca henüz yeterince kavranmamıştır.
Bugün, sosyalist örgütlenmenin en başarılı örneklerini vermiş Erdemir'de
CHP'nin etkinliğinden söz ediliyorsa, Kocaeli'de 15 - 16 Haziran direnişi-
ne, sendika ağalarına rağmen katılmış fabrikalarda «Umudumuz Ecevit»
sloganı işitilebiliyorsa, bunun nedeni yukarıda sözünü ettiğimiz ara şekil-
lenmedir.

Yıllar boyu işçi sınıfı sosyalistlerinin ektiği tohumlar filiz vermiştir.
CHP'nin sloganları işte bu temel yapı içinde revaç bulabilmekte, «Ne ezi-
len, ne ezen, insanca, hakça bir düzen» şiarındaki demagoji işte bu yüz-
den gereğince farkedilememektedir.

CHP bu etkinliğini iyi kullanmanın taktik hesaplarını iyi yapmıştır. Bu-
nu teslim etmeliyiz. Sosyal demokrat sendikacılarının tabanlarında ciddiye
alınır hiç bir etkenlikleri olmadığı başta Ecevit olmak üzere CHP'nin mer-
kez yöneticilerince iyi kavranmıştır. Ecevit'in 1973 seçimlerinde, hiç bir
sendikacıyı (Sakarya'da Harp İş Genel Başkanı hariç) kontenjandan liste-
ye almaması, onları önseçim sınavına zorlamasının sebebi genelinde bu-
dur.

Buna karşılık CHP mitingler, açık hava toplantıları yoluyla geniş işçi
kitlelerini, ekonomik örgütlerinin aracılığına başvurmaksızın, hatta bu ör-
gütleri özellikle aradan çıkararak etkileme yolunu seçmiştir. Kıbrıs savaş
harekâtı sırasında estirilen şoven dalganın da katkısıyla bu manevra yer
yer başarı kazanmıştır.

Ecevit, sendikaların «örgütsel» desteğini daha üst planlarda aramak-
tadır. Bu yüzden 1973 Türk İş Kurultayı'ndaki küçük bir sürçmesi hariç,
hiç bir zaman sosyal demokrat kanada «angaje» görünmemiştir. Bundan
titizlikle kaçınmıştır. Hem de sosyal demokrat sendikacıların bütün aksi
çabalarına rağmen...

CHP liderinin, karşı devrimci siyaseti ve Amerikancı sendikacılık an-
layışı tescillenmiş olan Halil Tunç'la hiç bir zaman çatışmaya girmemiş
olması bunun kanıtıdır.

Nitekim 1975 yılı içinde Ecevit bu siyasetini açığa vurmuştur. CHP li-
deri Almanya gezisi sırasında ilişki kurduğu SPD (Alman Sosyal Demokrat

Partisi) ile CHP arasında «karşılıklı işbirliği» görüşmelerine başlarken, Willy Brant'ın DGB'sine (Almanya'nın Sosyal Demokrat çizgideki en büyük sendikal örgütü) karşılık Türk İş'i çıkarmıştır. Siyasetinde, erbabı dışında farkedilmesi güç nüanslarla, CHP'ye yaklaşan Halil Tunç, bu öneriyi hemen «evet» demiştir.

CHP - SPD ortak görüşmelerine DGB ve Türk İş temsilcileri de katılacaklardır. Bu açık bir tercihtir. DİSK olgusu üzerindeki CHP siyasetinin bir yansımasıdır. CHP'nin DİSK siyasetine ilişkin ipuçlarını en iyi elde edebileceğimiz olaydır.

Nedir Halil Tunç'un siyasetindeki nüanslar? Bir kere Tunç geleneksel AP yandaşlığını iyiden iyiye terketmiştir. Türk İş'i ve liderlerini iyi gözleyenler, Tunç'un, hiç bir «yeni hükümete» kuruluşu anında karşı çıkmadığını, hatta genellikle pek «hayırhah» davrandığını hatırlayacaklardır. Oysa Tunç, MC hükümetine kurulur kurulmaz karşı çıkmıştır. Ardından Tunç Türk İş Bölge Kurultayları adını taktığı bir dizi toplantıda, kendisine yaraşır bir titizlik ve sinsilikle «kamuoyu oluşturmakta» dir. Bu kurultaylarda (!) lokavt'a karşı fabrikalara el koyma gibisinden bazı «parsa toplayıcı blöf çıkışları» bir yana bırakılırsa Tunç, CHP programının sendikalar siyasetindeki ilkeleri savunmaktadır. İyi kötü yankı da bulmaktadır.

Bu gelişmenin yanısıra sosyal demokrat sendikacılar, Halil Tunç'a yönelttikleri alışlagelmiş saldırıların dozunu ciddi ölçüde hafifletmişlerdir. Hatta DYF İş gibi güçlü bir sendikanın liderleri Halil Tunç'un yanında saf tutmuşlardır.

Bu kısa yazı için yeterli sayılacak tespitlerden sonra özetlersek : Önce işçi sınıfının uyanışına sahip çıkarak onu gemlemek isteyen CHP, Türk İş'i «yeterince» «sola» çekmiştir. Çekmektedir. Türk İş'deki yönelimin belirleyici çizgisi bunu göstermektedir.

DİSK'TE OLUP BİTENLER

Şimdi madalyonun öbür yüzüne, DİSK'e bir göz atalım ve bu «önemli» konfederasyondaki gelişmeleri özetleyelim.

DİSK, 14 Ekim seçimleri öncesinde, yetkili organları aracılığıyla «CHP'yi destekleme kararı» almıştır. Ama işçi sınıfının bağımsız siyasi örgütünün oluşturulması döneminde bulunduğu sürekli vurgulanarak. Bu elbette o dönem için; işçi sınıfının, bağımsız siyasi örgütünden yoksun olduğu dönem için «doğru» bir siyasettir. Nitekim böyle değerlendirilmiştir.

Ancak, İLKE'nin daha önceki sayılarında ayrıntılı olarak ele alındığı gibi, bu kararın alınışındaki etkenler sendika yöneticilerine göre değişmektedir. Bugün DİSK yönetimini ele geçirmiş olan kadrolar CHP'yi destekleme kararını, «CHP'likle» almışlardır. Nitekim yol ayrımına gelindiğinde, gözlerini yumup gerçeği görmek istemeyen bir çok sosyaliste rağmen bu olanca açıklığı ile ortaya çıkmıştır. DİSK yöneticileri, CHP'yi desteklerken sosyalistler gibi değil, işçi sınıfının bağımsız politikasını koruyarak değil, yöneticilerinin kendi zümre çıkarları açısından hareket etmiştir.

Nitekim, 1973 sonrasında bir çok bağımsız sendika DİSK'e girmek üzere aşikâr bir yarışa kalkışmışlardır. Bu dönemde Tekstil, Petkim, Sosyal İş, Baysen İş gibi nicel gücü olan, Has İş, Yeni Haber İş, Devrimci

Toprak İş, Çapa İş, Bank İş, İlerici Yapı İş, Petro - Kimya İş, Tek İş gibi nicel gücü düşük de olsa etkinliği olan sendikalar DİSK'e katılmışlardır.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta bu yeni katılan sendikaların siyasî çizgisidir. Bir kaç «sosyalist» sendika dışarıda bırakılırsa yeni katılanların tümü de «müsecel» sosyal demokrat sendikalardır.

Bu yeni katılmalarla DİSK'in geleneksel Maden İş - Lâstik İş - Kimya İş - Gıda İş - Basın İş beşgeni kırılmıştır. Maden İş yönetimine çöreklenmiş ve CHP'leşmiş unsurlar kendilerini uzun süredir sıkın «sosyalist çember» i kırma umuduna kapılabilmişler, kendilerine yeni siyasî iklimler oluşturma çabasına açıkça girebilmişlerdir.

Katılan sendikalardan özellikle Tekstil'in delege sayısı ile elde ettiği ağırlık, CHP'li bilinen ve fakat delegasyonu sosyalistler safında oy kullanan Sosyal İş'i etkisizleştirmiştir. Kaldı ki, Lâstik İş gibi (Genel Başkan vekili Kocaeli CHP İl Başkanıdır), sosyalist bir birikimin temsilcisi, hatta kale-si sayılan bir sendika pervasızca ve tüm kadrosuyla saf değiştirmiş CHP siyasetinin kuyruğuna takılmıştır.

Birer ikişer delege ile temsil edilen sendikalar içinde de yuvalanabilmiş CHP'li unsurlar sonunda DİSK Genel Kurulu'na hakim olmuşlar ve 58 ayluk sosyalist kanada karşı bir kaç oyla da olsa ağır basmayı başarmışlardır. Buna DİSK'teki CHP'li unsurların pek hünerli oldukları «kongre taktik ve hatta hileleri» de eklenince DİSK yönetimi **bütünüyle** sosyal demokrasinin güdümüne geçmiştir.

Özetleyelim : CHP, DİSK'e yeni katılan sendikalar aracılığıyla ve DİSK te CHP'leşmiş unsurların desteği ile DİSK'i yeterince «sağa» çekmeyi başarmıştır. Bu sağa çekme sürmektedir. Özellikle çok önemli bir sosyalist birikimi bağrında taşıyan Maden İş sendikası içinde sinsî bir şekilde, «sosyalist unsurların tasfiyesi» operasyonu başlamıştır. Haziran ayının ilk haftasında Erdemir'de temsilci seçimleri dolayısıyla patlak veren çatışma bunun kanıtıdır. Bu kongre, basit bir «sendika şubesi kongresi» olmaktan çıkmış ve bizzat Maden İş'dekilerin deyimiyle «bir kader kongresi» haline gelmiştir. Bu deyim elbette mübalağalıdır. Maden İş'deki sosyalist güç öyle bir iki kongre ile tasfiye edilemeyecek kadar eski ve köklüdür. Hele 4.500 işçinin örnek bir disiplinle şartellere basabildiği Erdemir'de bu mümkün değildir. Ama yukarıda özetlediğimiz «operasyonun» gerçekliğini de bu kongre kanıtlamıştır. Sosyalistlere karşı, Maden İş yönetici kligi «ajan ve muhbirci» ağızları kullanarak saldırmış ve anti - demokratik uygulama ve taktiklerle, CHP'li kanadı işbaşına getirmiştir. Üstelik bu tasfiye hareketinin süreceğini çığlık çığlığa ve pervasızca ilân ederek. Üstelik, «Bu iki başlılığa son vereceğiz. Ya biz ya onlar, (yani) sosyalistler» diyerek...

CHP'nin planlarının özeti kabaca budur işte : Yeteri kadar «sola» çekilmiş bir Türk İş ve yeteri kadar «sağa» çekilmiş bir DİSK «yönetimi».

Bir süre sonra CHP'li taktisyenler ikinci raundu oynamaya geçeceklerdir. Bu round, beliren ipuçlarına göre tek ve güçlü bir «sosyal demokrat konfederasyon» dur. Gereğinde yıpranmış liderlerin kenara itileceği, gereğinde «aklı yatıp da gönlü yatmayan» inatçı unsurların kontenjan'dan liste başı yapılmalarıyla yola getirilecekleri bir round'dur bu.

Bir CHP'li bu tasarımı pek veciz özetlemiştir : «Büyük ve güçlü bir sos-

yal demokrat konfederasyon; onun solunda belki etkili ama mutlaka güçsüz bir başka konfederasyon ve galiba sağda da MİSK (Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu)».

Kendi içinde ilk buluşta bayağı tutarlı bir tasarıdır bu. Tutarlılığı kadar da hayalci bir tasarı.

Ancak burada değindiğimiz «hayalcilik» in uzun vadede geçerli olduğunu, kısa vadede ciddi bir tehlike olarak karşımıza çıktığını da eklemeliyiz.

Sosyal Demokrat ideoloji, sosyal demokrat CHP'nin, kitleler önündeki mukadder sınavdan geçmesinden önce, bir dönem için işçi sınıfımızın bazı kesimlerinde etkinlik ve yaygınlık kazanabilir. Böyle bir şansa sahiptir.

Kuşkusuz, sosyal demokrasi gerek özünde sermaye alternatifi olmasıyla, gerek ideolojik soluksuzluğu ile, gerek teorik fukaralığı ile ve gerekse halk sektörü, köykent projeleri gibi «sosyal barış ve uzlaşma formülleri» ile ergeç kitleler gözünde açığa çıkacak ve işçi sınıfımız «sosyalizm» dışında hiç bir yolun demokrasi, bağımsızlık, sosyalizm kavgasını başarıya ulaştıramayacağını iş, ekmek, hürriyet mücadelesinin nihai zafere (iktidar hedefine) ulaşamayacağını bilincine çıkaracaktır.

Ancak «ergeç» deyimi kaderci bir tutumu değil, canlı, tavizsiz, yakıcı zorlukta bir mücadeleyi içerir.

Bu mücadelenin işçi sınıfımızın sendikal mücadelesindeki düğümü DİSK'tir. Can ve kan pahasına oluşturulmuş bu birikimin korunması CHP'nin örgütsel, sosyal demokrasinin ise ideolojik tasallutundan kurtarılması ancak ve ancak işçi sınıfı sosyalistlerinin çabalarıyla sağlanacaktır.

Daha da özeti, DİSK konusunda sosyalistlerin önünde duran ödev, **bugünden** itibaren daha uzun vadeli planlarla ideolojik mücadeleyi yoğunlaştırmaktır. Gereğinde burjuvazinin (ve sosyal demokrasinin) kullandığı kongre, tüzük silâhlarını en az onlar kadar iyi kullanmayı öğrenerek, gereğinde sosyalist hareket içindeki bölünmüşlüğü, bu mücadelede «asgari» ölçülerde yansıtarak ve mutlaka temel çalışma birimlerini «fabrikalar» şeklinde tesbit ederek...

DİSK içindeki temel mücadelemiz sosyal demokrasiye ve CHP kuyrukçuluğuna karşı verilecek mücadeledir.

TÜSTAV

EĞİTİM / KİTLE YAYINLARI

Eğitim Dizisi

- Sınıf Nedir? (Toplatıldı)
- Sınıf Mücadelesi (Toplatıldı)
- Kapitalist Toplumda Sınıflar (Toplatıldı)
- Türkiye'de Sınıflar (Toplatıldı)
- Parti Nedir? (Yeni Çıktı)
- Parti İlkeleri (Yeni Çıktı)

Seçme Yazılar Dizisi

- Grev (V. İ. Lenin) (Toplatıldı)
- Hareketimizin Acil Görevleri ve Nereden Başlamalı (V. İ. Lenin) (Toplatıldı)
- Faşizme ve Sarı Sendikalara Karşı Mücadele Yolları (G. Dimitrov) (Çıkıyor)

İsteme adresi : P.K. 71 İSTANBUL Her broşür 200 krş.
10 adet'e kadar istekler pul karşılığı gönderilir.

TÜSTAV